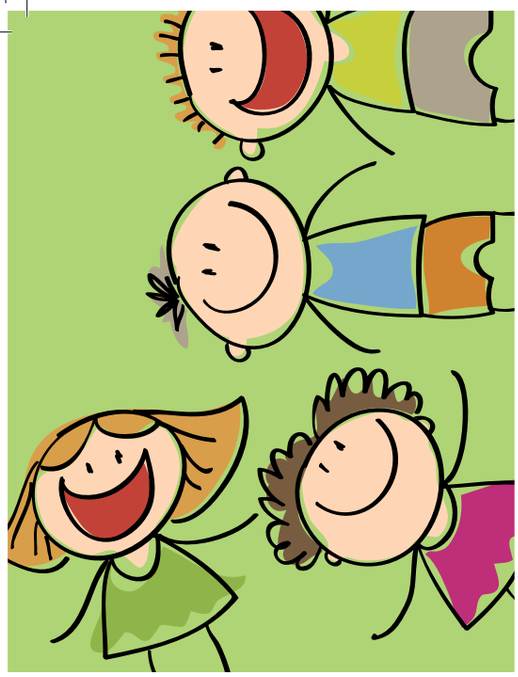

La Igualtat en joc

GUIA DEL PROFESSORAT

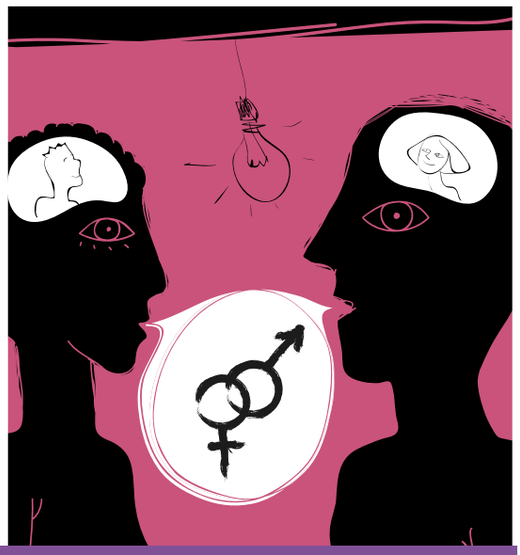

Ajuntament d'Inca

GOIB CONSELLER TREBALL, COMERÇ I INDÚSTRIA
SERVEI OCUPACIÓ ILLES BALEARS

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL
SERVICIO PÚBLICO DE EMPLEO ESTATAL

Unión Europea
Fondo Social Europeo
Europa invierte en tu futuro

ESTRATEGIA DE EMPRENDIMIENTO Y EMPLEO JOVEN
garantía juvenil

PROFESSORAT

La igualtat en joc

Edició: Ajuntament d'Inca
Autora: Anna Gómez Castelltort
Assessorament lingüístic: Servei Municipal de Normalització Lingüística
Disseny i impressió: dcp3
Il·lustracions: dcp3

Introducció

Des de l'Àrea d'Igualtat de l'Ajuntament d'Inca es presenta el següent projecte d'intervenció per a les escoles i instituts del municipi d'Inca. La seva realització ha estat possible gràcies a l'Estratègia d'Emprenedoria i Ocupació Jove (Garantia Juvenil).

La formació en igualtat d'oportunitats és un aspecte fonamental per al desenvolupament d'una societat justa, on dones i homes tenguin les mateixes oportunitats, drets i deures. És important destacar que els casos de violència de gènere en adolescents han augmentat en els darrers anys.

Com a exemple, l'any 2016, l'Institut Nacional d'Estadística comptabilitza 8 dones menors de 30 anys assassinades a mans de les seves parelles o exparelles.

L'objectiu final del projecte és dotar de mitjans el personal docent per poder educar els infants i joves en valors igualitaris, fomentant el respecte i la visió crítica de la societat actual, a més de prevenir, a llarg termini, la violència de gènere.

Som conscients de la gran capacitat de les escoles i instituts com a agents socialitzadors, tot i que també de la càrrega de feina que té el personal docent i les dificultats que això implica a l'hora de preparar activitats i dinàmiques per fomentar la igualtat de gènere. Per tal raó, l'Ajuntament d'Inca ofereix aquest projecte, amb el qual es podran treballar de forma divertida i senzilla la igualat de gènere i el respecte a la diversitat.

Població destinatària

La població a la qual va dirigida aquest projecte és a les escoles i instituts, públics i privats, d'Inca, a l'alumnat i, en part, també al professorat.

Les activitats estan preparades en funció dels resultats obtinguts en la fase de prospecció, la qual es va dur a terme amb una mostra representativa dels infants i joves escolaritzats a Inca.

Com a resum,[1] podem dir que els resultats obtinguts a la prospecció ens informen que:

- Segueixen presents els estereotips més bàsics com els del color de la roba diferenciada per a nins i nines (blau-rosa, verd-vermell), i també els estereotips més "elaborats" com els de les capacitats diferenciades (nins-capacitats físiques, nines-capacitats mentals o de solidaritat).

- Quant a la corresponsabilitat, els resultats informen que, a casa seva, la majoria d'infants no compten amb un reflex equitatiu del repartiment de les tasques de la llar, segueix essent la dona la que realitza totes majoritàriament, a excepció de "rentar el cotxe".

1 *Per a una informació més amb detall, trobareu la prospecció completa a un dels annexos finals.

- El sexisme segueix present a les aules, tant el benevolent com l'hostil, tot i que predomina el segon. En concret, pareix que creix una tendència a rebutjar el moviment feminista, el qual no entenen correctament, ja que tenen la creença que el feminisme cerca situar la dona en una posició superior a la de l'home, quan en realitat cerca la igualtat.

- Finalment, les creences sobre les actituds o accions que pensen que són violència en l'àmbit de la parella cataloguen fàcilment els cops i actes físics com a violència; això no obstant, mostren més dificultats a l'hora de classificar com a violència o no els actes més psicològics (controlar el menjar, les amistats, culpabilitzar...). Dins la violència psicològica, s'hi inclou el control del mòbil i de les xarxes socials, la qual cosa no consideren violència, en la seva majoria.

Es pot dir que el projecte també està destinat al professorat, ja que el dossier introductori donarà uns coneixements necessaris per transmetre valors d'igualtat de gènere i de respecte.

Funcionament dels dossiers

El projecte compta amb set dossiers, un per cada cicle educatiu. Tot i que estiguin dividits així, correspon a la persona conductora de l'activitat decidir si fer les del dossier corresponent a l'edat de l'alumnat o altres activitats que, tot i no figurar al dossier preestablert, poden ser adequades al nivell de les persones participants.

Cada dossier compta amb una sèrie d'activitats, jocs, lectures, dinàmiques i vídeos amb els quals es tracta d'educar els infants i joves en valors igualitaris i de respecte. Per això, s'enfoquen les activitats a tractar cinc blocs temàtics: la intel·ligència emocional; el sexisme i els estereotips; la corresponsabilitat; la violència de gènere i les noves tecnologies; i la diversitat i l'orientació sexual.

Intel·ligència emocional

La intel·ligència emocional és la capacitat de les persones per reconèixer els seus propis sentiments i els de les altres persones. Segons Daniel Goleman (1996), la intel·ligència emocional implica cinc capacitats diferents:

1. Saber detectar les emocions i els sentiments propis.
2. Reconèixer-les, saber quines són i com ens afecten.
3. Saber com actuar davant les nostres emocions i sentiments.
4. Crear una motivació pròpia, que no depengui de reforçadors aliens a nosaltres.
5. Saber gestionar les relacions personals.

És important treballar la intel·ligència emocional des de ben petits, ja que una persona amb una intel·ligència emocional adequada aconseguirà els següents objectius:

- Que les persones que l'envolten estiguin còmodes amb la seva companyia.
- Merèixer la confiança de les persones properes.
- Ser capaç de reconèixer i guiar adequadament totes les emocions negatives que experimenti.
- Tenir major capacitat empàtica.
- Utilitzar les crítiques com una eina positiva, ja que les analitzarà i aprendrà d'elles.
- Tenir la capacitat per fer front a les adversitats i els contratemps.

Segons Goleman, la intel·ligència emocional es pot subdividir en dos grans grups:

1. La intel·ligència personal, en que s'engloben totes les capacitats referides a la manera que tenim de relacionar-nos amb nosaltres mateixos. Dins aquest grup, hi ha tres components:

    1. La consciència de cada un i cada una, és a dir, la capacitat de reconèixer les nostres habilitats, punts febles, estats anímics i impulsos, així com l'efecte que produeixen en les persones del nostre entorn.
    2. L'autoregulació, que és l'habilitat de conduir les nostres emocions, sentiments i impulsos per adequar-los a l'entorn i aconseguir que afavoreixin la consecució d'objectius. També ens ajuda a evitar actuar de forma precipitada, responsabilitzar-se dels propis actes (tant bons com dolents) i evitar realitzar judicis prematurs i esbiaixats.
    3. L'automotivació és l'habilitat de mantenir les ganes de cercar i aconseguir els objectius que ens proposam, fent front als problemes i trobant solucions a les possibles adversitats.

2. La intel·ligència interpersonal engloba les competències que determinen la forma en què ens relacionam amb les altres persones:

    1. Empatia: és l'habilitat d'entendre les necessitats, els sentiments i els problemes dels altres, posant-se en el seu lloc, i respondre correctament a les emocions que mostren.
    2. Habilitats socials: és l'habilitat per manejar les relacions amb les altres persones, és saber persuadir i influenciar els altres.

Per poder educar els infants i adolescents en intel·ligència emocional, com a primera passa, és important ensenyar-los les emocions.

Les emocions són un estat emocional que sorgeix de forma espontània, inconscient i que està acompanyat per un canvi fisiològic. Les emocions no són bones ni dolentes en si mateixes, sinó que depèn de com les interpretam i gestionam.

Segons Goleman, existeixen dos tipus d'emocions:

1. Les emocions primàries.
Són aquelles que sorgeixen com a resposta a un esdeveniment.

2. Les emocions secundàries.
Són les que sorgeixen com a conseqüència de les emocions primàries.

Ira	Tristesa	Amor	Sorpresa
fúria ressentiment còlera exasperació indignació nosa irritabilitat hostilitat violència odi	angoixa malenconia pessimisme pena autocompassió solitud abatiment desesperació depressió	acceptació simpatia confiança amabilitat afinitat adoració	commoció sorpresa desconcert
Temor	**Plaer**	**Disgust**	**Vergonya**
ansietat aprensió nerviosisme preocupació consternació inquietud cautela incertesa por terror fòbia pànic	felicitat alegria alleugeriment content diversió orgull gratificació satisfacció eufòria	menyspreu avorriment aversió repulsió	culpabilitat molèstia disgust remordiment humiliació penediment mortificació

Taula d'emocions primàries i les emocions secundàries que se'n deriven.
http://ponte-laspilas.blogspot.com.es/2011/09/emociones-primarias-y-secundarias-segun.html

Un altre factor molt important derivat de la intel·ligència emocional és la resolució de conflictes. Encara que en un primer moment no relacionem de manera directa les emocions amb la resolució de conflictes, hem de pensar que la majoria de conflictes venen donats perquè sentim una determinada emoció, per tant, és lògic pensar que per a la seva resolució hi ha d'intervenir la intel·ligència emocional. Si sabem quines són les nostres emocions i sabem com expressar-les adequadament davant un problema, evitarem fer mal a les altres persones i a nosaltres mateixos. Per resoldre un conflicte, és important saber què ha passat, com ens sentim, quines són les nostres necessitats i quines són les necessitats de les altres persones relacionades amb el conflicte.

Davant una situació que ens resulta molesta, és a dir, que generarà un conflicte, podem tenir quatre tipus de resposta, parlant en termes generals:

1. Donar-nos la culpa completament de tot el que ha passat. Aquesta resposta té un efecte negatiu a la nostra autoestima, ens fa sentir avergonyits, culpables i vulnerables.

2. Culpar l'altra persona involucrada. És una resposta força comuna quan ens deixam dur pels nostres sentiments d'ira i ràbia sense control. Aquesta resposta no ens aporta cap benefici ni solució.

3. Percebre els sentiments i necessitats de l'altre, és a dir, tenir empatia.

4. Percebre els nostres propis sentiments i necessitats.

Per respondre davant un conflicte de forma intel·ligent emocionalment, podem fer peticions mitjançant l'esquema bàsic que a continuació trobam:

Em sent... quan... i necessit... Per favor, podries...

Exemples:

«Estic intranquil·la quan arribes tard, no puc dormir i necessit descansar a la nit, per favor, m'agradaria que arribassis a l'hora que hem acordat.»

«Em pos nerviós si cridau quan estic conduint i necessit concentrar-me. Per favor, podríeu xerrar més fluixet?»

Feminisme

El feminisme és un «moviment que es recolza en la ideologia que defensa que les dones han de tenir els mateixos drets que els homes» (RAE, *Diccionario de la lengua española*, edició 23, 2014).

Durant més de tres segles, el feminisme s'ha anat desenvolupant al voltant del món i s'ha anat centrant en les diferents discriminacions que sofreixen les dones pel fet de néixer dones, aportant solucions per aconseguir una societat més justa, fonamentada en la igualtat entre homes i dones. L'evolució del feminisme es pot explicar en tres etapes diferenciades per Amelia Valcárcel i Rosalía Romero.

1. El feminisme il·lustrat, la primera onada.
   El feminisme com a concepte va sorgir en el marc social de la Revolució Francesa i la Il·lustració. Les seves obres fundacionals són la *Vindicación de los Derechos de las mujeres*, de Mary Wollstonecraft; i la *Declaració dels drets de la Dona i la Ciutadania*, redactat per Olímpia de Gouges. Per desgràcia, aquestes dues obres no varen tenir rellevància més enllà de petits cercles d'intel·lectuals.

2. El feminisme liberal sufragista, la segona onada.
   Al llarg del segle XIX es va anar consolidant un model sociopolític liberal, tot i que el camí no va ser fàcil.

   El 1848 setanta dones i trenta homes de diferents moviments i associacions liberals es varen reunir a Nova York per crear i firmar la «Declaració de sentiments», la qual compta amb dos grans apartats, un amb les exigències per aconseguir la ciutadania civil de les dones; i l'altre, amb els principis que consideraven que havien de modificar els costums i la moral. Aquesta declaració va ser el punt d'inici del moviment sufragista, el qual va estar molt fermat al moviment feminista. Així, els objectius de les feministes d'aquesta època eren el dret de vot i els drets educatius.

Durant aquesta etapa varen tenir lloc les dues guerres mundials, esdeveniments que van provocar que les dones ocupassin els llocs de feina dels homes que havien anat a la guerra. Les economies dels països no varen entrar en crisi, fet que deixà en evidència que les dones estan igual de capacitades que els homes per treballar en feines remunerades.
A Espanya, les reivindicacions en aquesta etapa es varen centrar en les demandes socials, les dones volien reivindicar els seus rols socials (maternitat i cura de la família), i en l'exigència dels drets civils. A poc a poc, es varen fer molts avanços i molt significatius, però, per desgràcia, amb l'arribada del franquisme les dones varen tornar a una situació de subordinació absoluta. Com a exemple de la situació de les dones durant la dictadura, podem trobar *El manual de la buena esposa*.
(http://www.maalla.es/Libros/Guia%20de%20la %20buena%20esposa.pdf).

3. La tercera onada.
   Durant aquesta tercera onada es varen centrar a revisar sistemàticament els codis socials, per tal de poder detectar i eliminar les discriminacions presents. En general, es pot dir que es volia acabar amb la societat patriarcal. En aquesta època, es poden distingir dues tendències dins el feminisme:

   - El feminisme de la diferència, que parteix de la diferenciació sexual i cerca profunditzar i valorar les característiques «femenines».
   - El feminisme de la igualtat, que sorgeix dels plantejaments del socialisme teòric i defensa que el patriarcat ha estat el responsable de les desigualtats, i que s'ha de lluitar per reconèixer la igualtat en tots els àmbits de la societat.

   És important destacar que en aquests anys a molts de països occidentals es varen crear organismes específics per a les dones.

4. Actualitat.
   El feminisme actual es caracteritza per ser un moviment molt heterogeni, amb una gran diversitat de postures ideològiques i polítiques.
   Per altra banda, les iniciatives feministes actuals depenen de l'interès polític de cada país. A alguns països es manté un model feminista conservador i, a altres, el feminisme ha establert sistemes de quotes i la paritat mitjançant la discriminació positiva.
   Tot i les iniciatives, la igualtat de gènere no s'ha assolit, les dones segueixen tenint una participació minoritària als llocs de decisió, segueixen ocupant-se majoritàriament de les tasques de la llar i segueixen sent víctimes de violència masclista.

Estereotips de gènere

Per començar, hem d'explicar les diferències entre sexe i gènere, ja que és el que marca si una persona és home o dona i, de forma paral·lela, com s'ha de comportar en funció d'això.

El sexe ve determinat per la natura, són les característiques biològiques que ens diferencien.

El gènere, en canvi, s'aprèn, pot ser educat, pot canviar i ser manipulat. És una construcció social i cultural que defineix les característiques emocionals, afectives, intel·lectuals i comportamentals tant d'homes com de dones. Aquestes característiques venen definides per la pròpia societat.

Els estereotips, segons la RAE, «són imatges estructurades i acceptades per la majoria de les persones com a representatives d'un determinat col·lectiu. Aquesta imatge es forma a partir d'una concepció estàtica sobre les característiques generalitzades dels membres del col·lectiu», en aquest cas, el gènere de les persones serien aquestes característiques.

Així, els estereotips de gènere són patrons de conducta que defineixen com han de ser, actuar, pensar i sentir els homes i les dones. L'objectiu d'aquests estereotips és establir diferències evidents entre dones i homes, i també limitar la forma de ser de les persones, finxant un model de conducta únic i discriminant qualsevol conducta que es desviï de la norma.

Des del naixement, o fins i tot, els pares, familiars i la societat mateixa ens posen uns atributs creats d'una idea preconcebuda i preconfigurada, per exemple en aspectes com el color de la roba (blau per als nens, rosada per a les nenes), les joguines (carros i pilotes per als nens i cuinetes per a les nenes). Durant la infància a les nenes se les s'involucra en activitats domèstiques que més endavant hauran de reproduir a la seva llar a la vida adulta (escombrar, rentar, etc.) i als nens, en canvi, se'ls involucra perquè siguin forts, perquè no expressin sentiments diferents a la ira i la ràbia, i se'ls prohibeix mostrar feblesa davant els altres. És així com a les dones i als homes se'ls educa de manera diferent i s'espera que aquests ensenyaments en què es veu reflectida la dicotomia masculí/femení, es vegin exterioritzats en la vida quotidiana i que es transmetin generació rere generació.

Els estereotips de gènere ajuden a desenvolupar un rol de gènere diferenciat per homes i dones, en general, aquests rols es caracteritzen per:

Rol femení	Rol masculí
• De la casa, àmbit privat. • Cuidar dels fills i de la família. • Sensible, emocional. • Depenent, sense autonomia ni capacitat de decisió. • Doble jornada (feina remunerada i feina de la llar). • Expressa els seus sentiments.	• Del carrer, àmbit públic. • Manté econòmicament la llar. • Fort i decidit. • Independent, autònom i amb capacitat de decisió. • Només feina remunerada. • Reprimeix els seus sentiments.

Com ja hem dit, tots aquests estereotips venen donats per la societat, però els estereotips conformen la societat; per tant, és un cercle viciós, que només es pot trencar si començam a qüestionar i replantejar totes les desigualtats presents en la societat patriarcal.

Societat patriarcal

L'antropologia ha definit el patriarcat com un sistema d'organització social en qual els llocs clau de poder, tant polític com religiós, social i militar, es troben, de forma exclusiva i generalitzada, en mans dels homes. És un sistema familiar i social, ideològic i polític amb el qual els homes— a través de la força, la pressió directa, els rituals, la tradició, la llei o el llenguatge, els costums, l'etiqueta, la educació i la divisió del trebal— determinen quin és o no el paper que les dones han d'interpretar per tal d'estar en tota circumstància sotmeses al baró.

A continuació, ens centrarem en quatre àrees de la vida quotidiana que exemplifiquen i fomenten la societat patriarcal.

El llenguatge

La família, l'escola, la religió, els mitjans de comunicació, el grup d'iguals, mitjançant el llenguatge, són agents de socialització. A través d'aquests agents, aprenem i interioritzam les normes, valors i formes de percebre la realitat d'acord amb la societat en què vivim, la qual cosa ens permet desenvolupar les capacitats necessàries per interrelacionar-nos.

A través del llenguatge es manté el patriarcat, es consideren els homes com a subjectes de referència i les dones com a éssers dependents i subordinats a ells.

El patriarcat té el seu reflex en els següents usos de la llengua:

- S'accepta com a natural la preponderància i major rellevància de l'home.
  Per exemple: «Homes i dones, nins i nines, pares i mares...»
- S'invisibilitzen les dones, ignorant-se les seves necessitats i no considerant les seves contribucions a la cultura, la política, l'esport i qualsevol àmbit de la societat.
- Es fa concordar masculí i femení en el suprem gènere gramatical, el masculí, que té caràcter universal i suposada neutralitat.

A través del llenguatge es transmet el conjunt d'actituds i comportaments que mantenen en situació d'inferioritat i subordinació el sexe femení.

Tot i això, no podem parlar d'un llenguatge sexista, sinó d'un ús del llenguatge sexista, la qual cosa queda reflectida en els nostres refranys i expressions, els mitjans de comunicació, l'educació i la música, entre altres.

Mitjans de comunicació

I no només ens referim als programes qualificats com «informatius», sinó a qui intervé, qui dirigeix la intervenció, qui apareix amb un paper secundari, com és la indumentària dels que apareixen, amb quina reconeixement d'autoritat s'escolten unes opinions o unes altres, sobre què s'interroga a la persona entrevistada, si se li pressuposa o no una responsabilitat familiar, i una infinitat de mencions més que cal tenir en compte altres aspectes, ja que en tota comunicació transmet coneixement en major o menor mesura, amb formes explícites o implícites. D'aquí, la summa importància que té el què i com es comunica, així com qui comunica i per què.

Segons el «Proyecto de Monitoreo Global de Medios», als mitjans de comunicació, especialment a la publicitat, apareixen dones amb uns rols de gènere determinats:

- Rol de cuidadora-mare-dona d'algú.
  Sol aparèixer a la cuina, al supermercat, recollint o portant les seves filles i/o fills a escoles o activitats extraescolars, etc. I, en l'actualitat, s'ajuda dels avenços (electrodomèstics, productes de neteja perfeccionats, productes de menjar ràpid...) per estalviar temps i treball, teòricament, per dedicar-se a si mateixa, encara que la realitat és ben diferent. A més, la imatge física de les dones que apareix respon als cànons de bellesa actuals.

- Rol de dona de ferro.
  La dona és presentada com un perill que es troba en un lloc de presa de decisions que no li correspon, que no sap exercir el poder o s'excedeix enfront del model de dona companya.

- Rol de *superwoman*.
  És la màxima expressió de modernitat i suposa la representació de la dona activa, independent i triomfadora en l'àmbit laboral, però, alhora, respon al paper de cuidadora (mare-esposa), destacant la seva gestió del temps per fer front a les responsabilitats professionals i familiars sense descuidar la seva imatge.

- Rol de «dona simplement guapa».
  La presència i, en moltes ocasions, l'èxit de les dones que són objecte de notícies en els diferents mitjans de comunicació està vinculada si s'ajusten o no als cànons de bellesa actuals.

- Rol de dona com a reclam publicitari.
  Es tracta de dones atractives, caracteritzades per la seva elegància i sofisticació, o per la seva frescor i naturalitat. En aquest cas el reclam a partir de l'ús del cos femení es basa en la unió entre la dona i el sexe.

- Rol de dona víctima i/o patidora.
  Se'ls assigna el paper de víctimes, cosa que ofereix una imatge de debilitat victimitzadora (víctimes de violència de gènere, de la pèrdua d'un fill o filla, de la guerra, de la discriminació, etc.). No obstant això, seria més encertat el contrari, ja que estam davant dones combatives que lluiten enfront de l'adversitat.

Si ens fixam en la premsa escrita, la societat patriarcal i un ús sexista del llenguatge provoquen que, quan les notícies tracten d'assumptes que afecten el conjunt de la societat, siguin els homes els que participen de forma majoritària en els espais d'anàlisi i debat. En canvi, quan assistim a espais on la presència de dones és majoritària se sol parlar de temes qualificats com «de dones» i només representen el «grup de les dones». Per tant, els mitjans reprodueixen la invisibilitat social, política i cultural de les dones a través de la invisibilitat a les notícies i les seves anàlisis.

La música

Des de les cançons de bressol fins a la música que podem escoltar a la ràdio cada dia, tenen unes lletres que ens envien uns missatges. A més, les cançons actuals van acompanyades de

vídeos musicals, en què les imatges també ens transmeten idees i missatges diversos.

Com sempre, hi ha cançons que ens poden transmetre missatges igualitaris i n'hi ha que tot el contrari, que ens transmeten idees d'inferioritat de la dona, de la cosificació i sexualització del seu cos, de la superioritat física, intel·lectual i moral dels homes, i d'uns models d'amor que fomenten actes de control i, fins i tot, violència. Moltes vegades pensam que només les cançons de Reggaeton transmeten aquests missatges de desigualtat, però no és així. Moltes cançons que pareixen «inofensives» transmeten idees que no defensen la igualtat de gènere i, ad huc avalen la violència de gènere.

Com a exemple, a continuació podem trobar un fragment de la lletra d'una cançó infantil força popular, amb la qual volem fomentar el costum d'analitzar les lletres de les cançons abans de fer-les servir per educar o entretenir a l'infants.

«Don Federico
Don Federico mató a su mujer,
la hizo picadillo y la echó a la sartén.
Don Federico perdió su cartera para casarse con una costurera,
la costurera perdió su abanico para casarse con Don Federico.
Don Federico le dijo que no y la costurera se desmayó.
Don Federico le dijo que sí y la bella dama se puso feliz».

La conciliació i la corresponsabilitat

Tots els membres de la família tenen drets i obligacions, i ser noia o noi no ha de suposar la imposició o l'exclusió de cap tipus d'activitat.

El treball domèstic és un conjunt d'activitats destinades a produir béns i serveis orientats al manteniment i el desenvolupament físic, psíquic i social dels que conviuen en l'espai domèstic.

Té com a característiques principals que és un treball sense remuneració monetària, no està valorat social, no té horari delimitat ni reglamentat i no implica cap reconeixement social ni cap dret legal.

Actualment, són les dones les que majoritàriament adquireixen aquesta responsabilitat de realitzar i/o controlar les tasques de la llar. Responsabilitzar-se d'una tasca significa tenir l'obligació última de la seva realització, és a dir fer-se càrrec que es compleixi. En canvi, ajudar suposa estar lliure d'aquesta responsabilitat final, és prestar cooperació, però no encarregar-se del seu compliment.

Per això, les dones no necessitam ajuda, sinó compartir la responsabilitat.

Tot i que els homes s'estan incorporant lentament a les tasques de manteniment de la llar, la cura de fills/filles i grans, ho fan des d'una actitud subsidiària, és a dir, com a ajudants de les dones.

Ser dona o home no suposa l'obligació o exclusió de cap tipus d'activitat. En l'àmbit domèstic hi ha tasques agradables i d'altres menys atractives, però que són necessàries per aconseguir

una major comoditat i independència personal. Al fet de repartir i compartir les responsabilitats familiars i domèstiques se l'anomena corresponsabilitat familiar.

La conciliació personal, laboral i familiar fa referència a la compatibilització de dos espais —el públic (o productiu) i el domèstic (o reproductiu)— i suposa la necessitat que dones i homes comparteixin aquestes funcions en la societat.

Violència de gènere

Per començar, cal destacar que la violència contra les dones no és una qüestió biològica ni domèstica, sinó de gènere; no ens trobam davant d'una forma de violència individual que s'exerceix en l'àmbit familiar o de parella per qui ostenta una posició de superioritat física (home) sobre el sexe, teòricament, més feble (dona), sinó que és conseqüència d'una situació de discriminació intemporal que té el seu origen en una estructura social de naturalesa patriarcal.

A la Conferencia Mundial dels Drets Humans del 1993 es va crear la «Declaració sobre l'eliminació de la violència contra la dona», a la qual surt definida la violència de gènere com:

- La violència física, sexual i psicològica que es produeixi en la família, inclosos els maltractaments, l'abús sexual de les nenes a la llar, la violència relacionada amb el dot, la violació pel marit, la mutilació genital femenina i altres pràctiques tradicionals nocives per a la dona, els actes de violència perpetrats per altres membres de la família i la violència relacionada amb l'explotació;

- La violència física, sexual i psicològica perpetrada dins la comunitat en general, inclusivament la violació, l'abús sexual, l'assetjament i la intimidació sexuals en el treball, en institucions educacionals i en altres llocs, el tràfic de dones i la prostitució forçada;

- La violència física, sexual i psicològica perpetrada o tolerada per l'Estat, on sigui que passi;

- Trencar els drets humans de les dones en situacions de conflicte armat, inclusivament la violació sistemàtica, l'esclavitud sexual i l'embaràs forçat; l'esterilització forçada, l'avortament forçat; la utilització forçada o sota coacció d'anticonceptius; la selecció prenatal en funció del sexe i l'infanticidi femení. Va reconèixer, també, la particular vulnerabilitat de dones pertanyents a minories: ancianes i desplaçades; dones indígenes o membres de comunitats de persones refugiades i migrants; dones que viuen en zones rurals pobres o remotes, o en institucions correccionals. (Ampliació realitzada a la Plataforma de Acció de Beijing.)

Causes de la violència de gènere

Rachel Jewkes, directora de la Unitat de Gènere i Salut del Consell d'Investigació Mèdica i membre del Consell Nacional contra la Violència de Gènere a l'Àfrica del Sud, considera que els dos factors més importants per a l'aparició de la violència de gènere són la relació de desigual posició de les dones tant en les relacions personals com socials i l'existència d'una «cultura de la

violència», que suposa l'acceptació de la violència en la resolució de conflictes (quadre 1).

D'altra banda, cal tenir en compte els micromasclismes, que es defineixen com un ampli ventall de maniobres i estratègies per intentar mantenir les relacions de poder de l'home sobre la dona; reafirmar o recuperar aquest domini davant d'una dona i/o resistir a l'augment de poder de la dona amb qui es vincula. S'allunyen molt de la violència física, però tenen, a la llarga, els seus mateixos objectius i efectes: garantir el control sobre la dona i perpetuar la distribució injusta per a les dones dels drets i oportunitats.

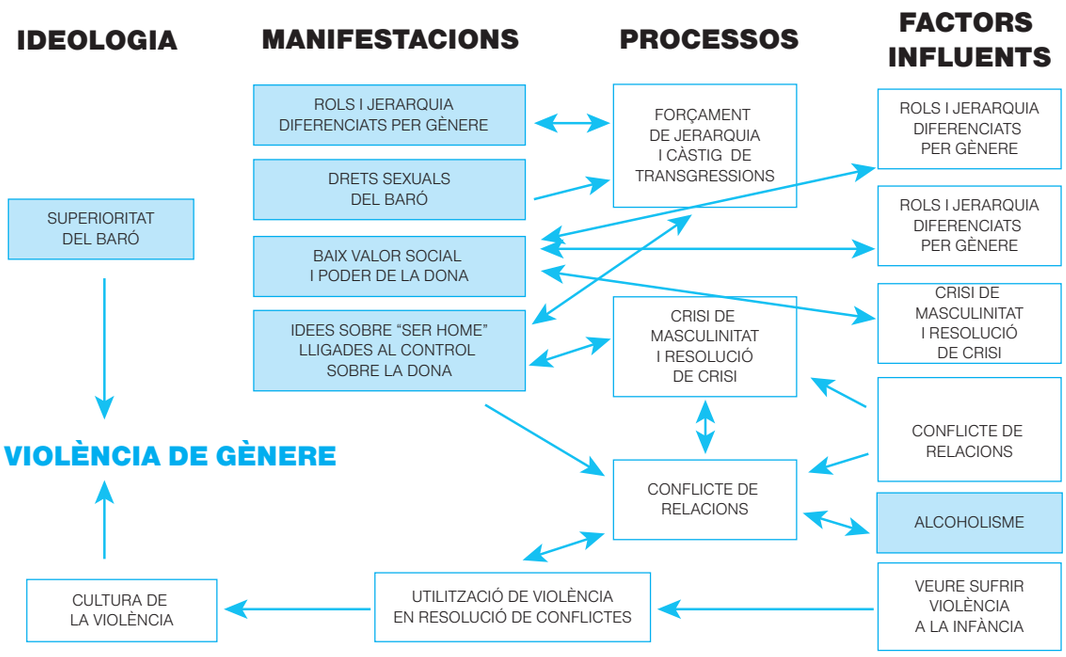

Quadre 1. Causes de la violència de gènere

Són microabusos i microviolències que atempten contra l'autonomia personal de les dones, missatges que estan pertot arreu, que semblen no tenir importància i que no afecten. Però que sí que en tenen i sí afecten. És una forma de discriminació oculta, invisible i subtil, gairebé imperceptible per a qui la rep. Es podria dir que és una cosa subliminar que li fa el joc al patriarcat.

Exemples:

- A l'hora de pagar el menjar en un restaurant, porten el compte a l'home.
- A les notícies, apareix recollit només el nom de la dona, no el seu cognom: Rajoy, Sánchez, etc., davant de Susana, Soraya, etc.
- Presumir d'ajudar a casa.
- Qualificar de "paràs" a qualsevol pare que porti al parc a les seves filles i/o fills.

Els micromasclismes conformen la base d'una piràmide que, a la punta, té el feminicidi:

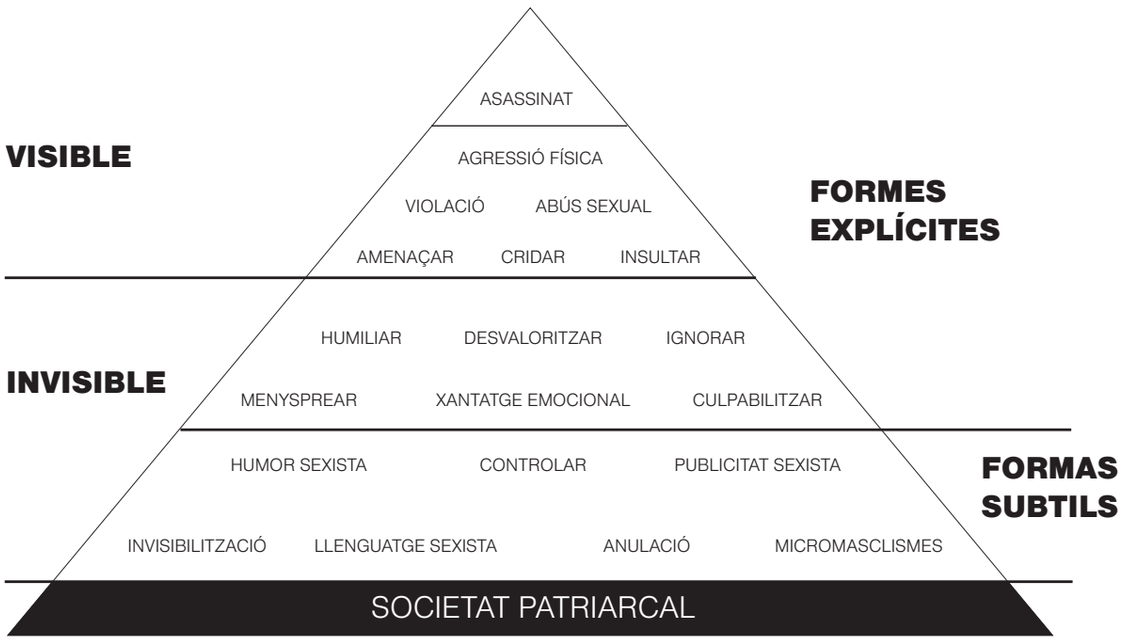

Com es pot entreveure amb la imatge, La violència de gènere pot adoptar diferents formes:

- Psíquica.
  Aquells actes o conductes que produeixen desvalorització o sofriment en les dones. Poden incloure amenaces, humiliacions, exigència d'obediència, tractar de convèncer la víctima que ella és la culpable de qualsevol problema. Poden manifestar-se amb conductes verbals coercitives com els insults, l'aïllament, el control de les sortides de casa, la desqualificació o la ridiculització de la pròpia opinió, humiliacions en públic, així com limitar i retenir els diners.

- Física.
  Aquest tipus de violència comprèn qualsevol acte, sigui o no accidental, que provoqui o pugui produir dany en el cos de la dona.

- Sexual.
  Es produeix quan es força la dona a mantenir relacions sexuals o se l'obliga a realitzar conductes sexuals en contra de la seva voluntat. En aquest apartat s'inclou també l'assetjament sexual.

- Econòmica.
  Suposa el control en l'accés als recursos econòmics que han de ser compartits, al dret de propietat, a l'educació i a un lloc de treball.

- Social.
  Suposa aquells reforços socials que perpetuen la violència contra les dones com les imatges denigrants d'aquesta, frases fetes de caràcter infravaloratiu, estereotips sexistes que abunden en una percepció de les dones com a subjectes dependents, la tutela sobre determinats drets, com la interrupció voluntària de l'embaràs, però també l'ocultació i la negació de les dones a través de la seva invisibilitat, assentada en l'ús sexista del llenguatge, en la persistent absència d'investigacions que recuperin les dones com a subjecte històric, com a subjecte polític, com a subjecte econòmic tot i que no realitzin activitats econòmicament remunerades; la insistència en el cos de la dona com a fetitxe, com a objecte; i, com no podria ser d'una altra manera, el llenguatge publicitari, són elements estructurals en l'arquitectura de la violència cap a les dones.

Etapes i evolució en els casos de violència de gènere (explicació extreta del Curs de Sensibilització en Igualtat d'Oportunitats de l'Escola Virtual d'Igualtat, 2017, unitat 6, pag. 42- 45).

Les etapes en les relacions de violència de gènere, segons Leonor Walker (1979), són:

- Fase d'acumulació de la tensió.

  El maltractador comença a mostrar-se tens i irritable, qualsevol comportament de la dona desperta en ell una reacció d'enuig.

  La dona sorpresa intenta parlar amb ell per solucionar el problema, veure'n la causa, però això només provoca més disgustos en l'home, que la veu com excessivament dependent i embafadora.

  La dona, per no molestar-lo, comença llavors a no fer res, intentant no expressar la seva opinió perquè sap que ell expressarà la contrària i llavors hi haurà esbroncada, també intenta fer el mínim, entra en una fase d'immobilitat; però això tampoc salva la dona, ja que l'home l'acusarà de ser gairebé un "moble" que no fa res, que és una persona anodina i avorrida.

  Si la dona es queixa, ell ho nega tot i bolca la culpabilitat en ella, i aquesta desigualtat que l'home ha anat construint al llarg de la relació és utilitzada per fer callar la dona. La intenta

convèncer que ell té raó i no ella, que la seva percepció de la realitat és equivocada, i com ja hem dit, la desigualtat creada permet a l'home aquest comportament.

Ella acaba dubtant de la seva pròpia experiència i es considera culpable del que passa. Això reforça encara més el comportament de l'home.

Ell es distancia emocionalment, la dona s'espanta pensant que el perdrà i que, si això passa, serà culpa d'ella, ja que no haurà sabut conservar el seu amor.

L'home ja no sent cap amor, es distancia i cada vegada està més irritable.

Ella es disculpa una vegada i una altra, confiant de solucionar així la situació, però l'home se'n farta i sent necessitat de castigar-la verbalment, físicament, o de les dues formes alhora.

- Fase d'explosió violenta, agressió o maltractament agut.

  Com el seu nom indica, l'home acaba explotant, perd el control i castiga molt durament la seva parella, verbalment o físicament.

  La insulta, la colpeja, trenca coses, amenaça amb matar els fills o filles i a ella, li interromp el son, la viola.

  La dona, que només intentava salvar la relació, es veu ara impotent i feble, la desigual balança que s'ha establert al llarg dels anys la paralitza.

  No pren represàlies, tot el poder està en ell, això ho ha après molt bé, i la dona entra en una «indefensió apresa» que li impedeix reaccionar.

  L'agressió s'ha iniciat en un intent de donar una lliçó a la dona i finalitza quan l'agressor considera que ha après la lliçó; en aquest moment la dona ja ha estat severament maltractada.

  Inicialment l'agressor intenta justificar els seus actes, però ràpidament es descontrola. Finalitzat l'episodi de violència l'agressor reconeix, amb freqüència, que la seva actuació ha estat desmesurada, però el mal ja està fet.

- Fase de penediment, reconciliació o lluna de mel.

  L'agressor se sent molt penedit de la seva conducta (almenys les primeres vegades), demana perdó, promet canviar. I realment canvia, durant aquesta fase es converteix en l'home més «encantador» del món, li porta l'esmorzar al llit, li cura les ferides, fins i tot es fa càrrec de les tasques domèstiques, li cedeix tot el poder a ella. És cert que també està convençut que ella ja ha après la seva lliçó pel que ella ja no tornarà a comportar-se d'una manera «inadequada» i ell no es veurà "obligat" a maltractar-la.

  La dona en aquesta situació se sent en èxtasi, té el poder i el seu home darrere

responsabilitzant-se i estimant-la. Ell deixa de posar tantes restriccions, es relaxa una mica i li permet les sortides. La dona, en veure aquests canvis, el creu i intenta assimilar la situació passada com una "pèrdua de control momentània" de la seva parella que no tornarà a repetir-se. Pensa de veritat que no tornarà a passar, que ell serà capaç de fer el que ha promès i, així mateix, pensa que ella podrà canviar i que les coses seran millors en el futur.

Les conductes que en aquest moment manifesta l'agressor li serveixen per convèncer-se que ell en realitat és una bona persona o té bon fons, i que els comportaments de les dues fases prèvies no representen el que realment és la seva parella.

Amb el temps, els cicles de violència es van succeint fins que finalment desapareix la fase de "lluna de mel" i, a més, les agressions són cada vegada més dures.

L'ESCALADA DE VIOLÈNCIA

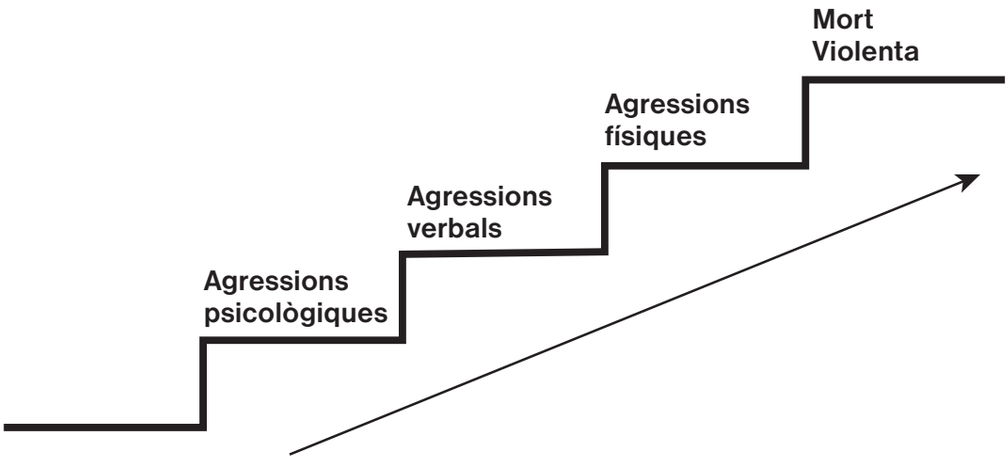

Taula explicativa de l'escalada de la violència

Glossari

Amor romàntic:
L'ideal romàntic de la nostra cultura ofereix un model de conducta amorosa que estipula el que "de veritat" vol dir enamorar-se i quins sentiments han de sentir-se, com, quan, i amb qui sí i amb qui no. És aquest component cultural, descriptiu i normatiu, el causant que es desenvolupin creences i imatges idealitzades al voltant de l'amor que en nombroses ocasions dificulta l'establiment de relacions sanes i provoca l'acceptació, la normalització, la justificació o la tolerància de comportaments clarament abusius i ofensius. Podem parlar de 19 mites, fal·làcies i falses creences sobre l'ideal d'amor romàntic que podrien aglutinar-se en quatre grups:

Grup 1: «L'amor tot ho pot»	Grup 2: «L'amor veritable i predestinat»
• Canviar per amor és un senyal de veritable amor i de veritable interès a mantenir una relació. • Mite de les discussions. Aquí en tenim dues versions: si una parella no discuteix, és que no es vol i la versió contrària és que discutir és dolent. Ni discutir és dolent, ni que una parella tot just discuteixi vol dir que es vulgui menys. Hi ha parelles que tenen formes de pensar més similars que altres, i això no és ni bo ni dolent en si. Allò important és enfocar les discussions des d'un punt de vista constructiu en el qual la prioritat no sigui qui porta més o menys raó, sinó poder arribar a un punt en comú. I per descomptat tampoc caure en l'extrem de callar-s'ho tot per por de discutir, ja que d'aquesta manera serà difícil trobar gust en la relació i tot allò que guardem acabarà explotant per algun costat en el moment més inoportú. • Els pols oposats s'atreuen. Encara que hem sentit en nombroses ocasions això que els pols oposats s'atrauen, la veritat és que ens atrauen més persones amb gustos, ideologies i expectatives similars o complementàries a les nostres. A més, com més coses en comú tenguem amb una persona més probable és que la relació es mantingui en el temps.	• Mite de la «mitja taronja». El mite de la mitja taronja té el seu origen a Plató i la seva obra *El banquet,* i es basa en el fet que som persones incompletes que només trobarem la felicitat i la plenitud quan trobem una altra persona que el destí hagi posat en un lloc concret i que encaixi amb nosaltres a la perfecció. • Mite de la complementarietat. Creure que tots dos membres de la parella han de ser un. Una parella està formada per dues persones, dues persones independents l'una de l'altra que s'uneixen per formar un projecte de vida en comú. No obstant això, aquesta idea no implica que hagin de fer-ho tot juntes, de fet és sa tant per a cada persona com per a la relació que cada un dels membres tengui el seu propi espai per dedicar als seus amics, els seus *hobbies*, o per a ella mateixa, sense que la seva parella hi sigui present; de manera que cada un pot enriquir-se no només de les experiències que viuen junts, sinó també de les experiències de l'altre. • Només hi ha un amor veritable a la vida. • La passió ha de durar eternament.

• L'amor i el maltractament són compatibles. • L'amor «veritable» ho perdona/aguanta tot. En moltes ocasions el cinema, les novel·les, les sèries, etc. ens mostren dos personatges enamorats que després de superar nombroses dificultats aconsegueixen a la fi estar junts. Implícitament ens estan donant aquest missatge: «Al final l'amor sempre triomfa»,«l'amor tot ho pot». No obstant això, no sempre és cert. Hi ha persones que per molt que es vulguin no els fa cap bé estar juntes. Caràcters oposats, diferents expectatives de vida, problemes del passat sense resoldre, etc. poden fer que s'acabi la paciència abans que l'amor. Acceptar aquest mite com a cert pot fer que aguantem actituds intolerables, ja que al final tot s'arreglarà i triomfarà l'amor.	

Grup 3: «És el més important i requereix entrega total»	Grup 4: «És pertànyer a l'altre i implica exclusivitat»
• L'amor és necessari per a la nostra existència. • Reconeixement de la capacitat de donar la felicitat. • Mite de la parella. Creença que la parella heterosexual és una cosa natural i universal, i que la monogàmia és present en totes les èpoques i totes les cultures. Tal com he dit anteriorment l'amor està condicionat en part per factors socials i culturals, i la cultura en què vivim ens presenta un prototip de parella que en la majoria de les ocasions acceptam com si fos l'únic que existís al planeta Terra. • Si s'estima, s'ha de renunciar a la intimitat, s'ha de compartit tot, és a dir, no tenim cap tipus de vida privada.	• Mite del matrimoni. Tenim la idea que la culminació de tota relació de parella ha de ser la convivència o el matrimoni. I encara que la majoria de les persones és el que busquen, no hem d'acceptar de manera automàtica que aquest ha de ser l'objectiu final de tota relació. • Mite de la gelosia. Creença que la gelosia és un senyal d'amor. No és signe d'amor, sinó d'inseguretat i dependència. A més, és una de les emocions que més poden deteriorar una relació de parella. Una relació s'ha de basar en la llibertat i en la confiança, i encara que la gelosia pot aparèixer, mai s'han de sobrepassar certs límits.

	• Mite de la fidelitat i de l'exclusivitat. Aquest mite enuncia que, si estàs enamorat o enamorada de la teva parella, no han atraure't altres persones. Ser fidel és una decisió i un cost que assumim a canvi dels beneficis que ens ofereix una relació de parella estable. No obstant això, al llarg de la nostra vida coneixerem moltes persones i és absolutament normal que altres persones que no són la nostra parella. Això no ha de suposar cap problema sempre que assumim que és una cosa normal i no li donem més importància de la que mereix.

Androcentrisme:
Correspon a una visió del món centrada en l'home que obvia i invisibilitza el punt de vista femení, infravalorant o negant les aportacions de les dones a la societat i a la cultura.

Androgínia:
Rebuig del model binari i defensa del potencial de dinamisme o «fluïdesa dels gèneres». Moltes persones consideren que els estereotips de gènere ens pressionen des de la infància perquè ens atinguem a les pautes de comportament associades amb el gènere que es percep en nosaltres.

Assetjament sexual:
Comportament de naturalesa sexual (física o verbal), que sorgeix en les relacions laborals i que, no sent desitjat per la víctima, és percebut per aquesta com un condicionant hostil per al seu treball, convertint-lo en quelcom humiliant. Per exemple, contacte físic innecessari i no desitjat, mirades lascives, invitacions comprometedores, petició de favors sexuals, bromes i insinuacions de caràcter sexual, etc.

Assignació de gènere:
És la classificació que, des del naixement i a partir de l'anatomia del nounat, s'efectua per part de la família i la societat, les quals dipositen a la criatura un contingut cultural que s'interpreta com les expectatives sobre els comportaments socials apropiats o no per a ells i elles. La seva no-assumpció pot generar formes de rebuig social.

Binari (model binari):
És un model de representació i divisió dels gèneres que pressuposa que tothom és exclusivament masculí o femení.

Bisexualitat:
Orientació sexual en la qual una persona se sent atreta per ambdós sexes, dones i homes.

Cisgenerisme:
Terme que designa la persona en la qual el sexe de naixement encaixa amb la seva identitat sexual.

Coeducació:
Procés intencionat d'intervenció educativa que persegueix el desenvolupament integral de les persones independentment del sexe al qual pertanyin, i per tant evita coartar capacitats prenent com a base el gènere social al qual cada individu correspongui.

La coeducació condueix cap a situacions d'igualtat real d'oportunitats acadèmiques i professionals de manera que no es donin casos de desavantatge per motius de sexe.

Delictes de discriminació:
Són delictes motivats per prejudicis cap a les persones considerades diferents. En la majoria dels estats europeus l'homofòbia i la transfòbia, de la mateixa forma que conductes expressives de l'odi cap a les persones LGBT, poden arribar a ser constitutives d'aquesta classe de delictes.

Disfòria de gènere:
Sentiment de pertànyer a un gènere diferent del sexe de naixement d'una persona. La disfòria de gènere és una condició reconeguda com a malaltia, que pot sotmetre a diferents tractaments mèdics dirigits a adequar el sexe sentit al sexe amb el qual es neix.

Diversificació d'opcions professionals:
Es refereix a l'accés en igualtat de condicions a la formació i a l'ocupació, per a l'exercici de treballs i tasques tradicionalment masculinitzades o feminitzades, i que limiten l'exercici de la igualtat d'oportunitats.

Drag:
Home vestit de dona; dona vestida d'home; normalment amb fins lúdics. En la nostra llengua s'utilitzen comunament els termes drag-queen i drag-king per designar els que es vesteixen i presenten amb una aparença estereotipadament atribuïda al sexe contrari, i de manera exagerada, per gust i diversió, o enmig d'un espectacle alegre i divertit.

Educació no sexista:
Una educació no sexista implica la consideració de la dona en la ciència, la seva visibilització en la història, l'aplicació d'un llenguatge no sexista, la sensibilització dels infants davant els seus comportaments sexistes apresos, la utilització de joguines no sexistes, etc.

Apoderament:
L'apoderament és un concepte complex, multidimensional i de múltiples nivells, que engloba diferents aspectes; a més, és un concepte que està en desenvolupament. En el seu sentit més general, l'apoderament es defineix com un procés de canvi mitjançant el qual les dones augmenten el seu accés als mecanismes de poder amb vista a actuar per millorar la seva situació.

Estereotip:
Model de conducta social basat en opinions preconcebudes, que s'adjudiquen valors i conductes a les persones en funció del seu grup de pertinença (sexe, raça, edat, ètnia, salut, etc.). Són conjunts de creences o imatges mentals molt simplificades i amb pocs detalls sobre un grup determinat de gent que són generalitzats a la totalitat dels membres del grup.

Feminisme:
Conjunt de corrents de pensament, teories socials i pràctiques polítiques que es posicionen en oberta crítica de les relacions socials històriques, passades i presents. Les teories feministes realitzen una crítica a la desigualtat social entre dones i homes, qüestionant les relacions entre sexe, sexualitat, poder social, polític i econòmic, i proclamen la promoció dels drets de les dones.

El feminisme no es troba associat a cap grup, pràctica o esdeveniment històric en particular, perquè neix a partir de la consciència sobre les desigualtats provocades pels sistemes sexe/gènere i de la recerca de la justícia social. Per això existeixen múltiples formes de feminisme.

Formació en/de gènere:
L'objectiu de la formació en gènere és crear coneixements i fomentar el potencial per reflexionar sobre les desigualtats de gènere i el paper que exerceix cada un/a en aquestes relacions, i per altra banda, també cerca facilitar eines per poder aplicar l'enfocament de gènere en els respectius àmbits d'actuació.

Gai:
Home que se sent atret emocionalment o físicament per algú del mateix sexe.

Gènere:
Són les diferències construïdes per la societat per a homes i dones, en la seva forma de relacionar-se i dividir les seves funcions. Aquestes diferències es poden modificar i canviar segons el temps, el context i la classe social, ètnia, edat, regió, cultura, religió. Són les característiques socials, culturals, polítiques, psicològiques, jurídiques i econòmiques que fan diferents les dones i els homes.

Hetero:
Terme col·loquial que designa les persones heterosexuals.

Heteronormativitat:
Norma social que parteix del fet que tothom és heterosexual, blanc, no discapacitat, jove, de classe mitjana, home i cristià. Les altres persones són diferents i se les presenta com un «problema».

Heterosexisme:
Presumpció que tothom és heterosexual i que l'heterosexualitat és la norma.

Homofòbia:
Por irracional, odi, intolerància, prejudici o discriminació contra les persones LGTBI. Es pot manifestar com abús verbal, emocional, físic i sexual. L'homofòbia interioritzada és l'odi infligit per persones LGTBI contra si mateixes. L'homofòbia institucionalitzada és l'homofòbia arrelada socialment com un símptoma estructural o sistemàtic.

Homosexual:
Terme genèric que designa algú que generalment se sent atret física i/o emocionalment per persones del mateix sexe. Pot al·ludir tant a dones lesbianes com a homes gais. En alguns països o contextos, aquesta paraula pot tenir connotacions negatives, per la qual cosa moltes

persones d'orientació homosexual, especialment si viuen obertament aquesta orientació, prefereixen emprar els termes *lesbiana* o *gai*.

Identitat de gènere:
La identitat de gènere s'entén com la concepció individual del gènere que té una persona de si mateixa i que no ha de dependre necessàriament del gènere que li va ser assignat en néixer.

Lesbiana:
Paraula que es fa servir per descriure una dona que se sent emocionalment o físicament atreta per dones.

Micromasclismes:
Comprenen un ampli ventall de maniobres interpersonals que impregnen els comportaments masculins dia a dia. Són microabusos i microviolències que procuren que l'home mantingui la seva pròpia posició de gènere creant una xarxa que subtilment atrapa la dona, atemptant contra la seva autonomia personal si ella no les descobreix (de vegades poden passar anys sense que ho faci), i sap contramaniobrar eficaçment. Estan a la base i són el brou de cultiu de les altres formes de la violència de gènere, i són les «armes» masculines més utilitzades amb les quals s'intenta imposar sense consensuar el propi punt de vista. Comencen a utilitzar-se des del principi de la relació i van modelant lentament la llibertat femenina possible. El seu objectiu és anul·lar la dona, forçant-la a una major disponibilitat i imposant-li una identitat «al servei de l'home», amb maneres que s'allunyen molt de la violència tradicional, però que tenen, a la llarga, els mateixos objectius i efectes: perpetuar la distribució injusta per a les dones dels drets i oportunitats.

Orientació sexual:
Atracció emocional, romàntica i/o sexual cap a persones del mateix sexe o del sexe oposat.

Perspectiva de gènere:
Considera les relacions i diferències entre homes i dones abans, durant i després de qualsevol activitat o procés polític. L'objectiu és arribar a una major equitat entre els gèneres, i per aconseguir-ho aquest objectiu ha d'estar en totes les polítiques. Contribueix a visualitzar les relacions de poder i subordinació de les dones, conèixer les causes que la produeixen i trobar mecanismes per superar les bretxes existents, així com reconèixer que hi ha relacions de desigualtat i que hi ha opressió i injustícia en l'organització genèrica de les societats. D'aquí que aplicar la perspectiva de gènere exigeixi un compromís institucional a favor de la construcció de relacions de gènere equitatives i justes.

Prejudici:
Creença, opinió o judici preconcebut sobre un grup de persones.

Queer:
Terme anglès alternatiu a LGTBI. També s'ha utilitzat amb propòsits despectius, i per aquest motiu no agrada a alguns gais i lesbianes, però moltes persones LGTBI joves l'utilitzen com una manera d'autoafirmar-se. Descriu també tot un corrent de pensament que s'ha expressat al seu torn en un moviment o corrent social, que busca potenciar la diferència humana en sentit ampli i fuig de les identitats fixes o estàtiques, advocant per la versatilitat i la varietat de les potencialitats humanes.

Reassignació de sexe:
Intervenció mèdica per al canvi del sexe físic, incloent els genitals. És una cirurgia que està a disposició de les persones adultes a tot Europa i que alguns sistemes sanitaris públics inclouen com a prestació a la ciutadania.

Rol de gènere:
Els rols/papers de gènere són comportaments apresos en una societat, comunitat o grup social donat, en la qual els seus membres estan condicionats per percebre com masculines o femenines certes activitats, tasques i responsabilitats. Els rols de gènere varien segons el context, la cultura i el punt històric.

Sexe:
Segons les característiques sexuals, pot ser masculí o femení.

Sexisme:
Actitud i conducta jeràrquica i discriminatòria respecte d'una persona per motius del seu sexe o identitat sexual. Tant els homes com les dones poden fer ús de comportaments sexistes.

Sexisme benevolent:
El sexisme benevolent es basa en una ideologia tradicional que idealitza les dones com a esposes, mares i objectes romàntics. El sexisme benvolent debilita la resistència de les dones davant el patriarcat, oferint-los les recompenses de protecció, idealització i afecte per a aquelles dones que acceptin els seus rols tradicionals i satisfacin les necessitats dels homes.

Sexisme hostil:
Per sexisme clàssic (també denominat hostil) s'entén una actitud de prejudici o conducta discriminatòria basada en la suposada inferioritat de les dones com a grup. Té una càrrega afectiva negativa i suposa assumir una visió estereotipada i negativa de la dona com a conseqüència del major poder social dels homes.

Trans (persona trans):
Algú que, en general, no s'ajusta als papers de gènere predominants.

Transfòbia:
L'odi, por, intolerància, discriminació o prejudici irracional contra les persones trans. Pot manifestar-se en forma d'abús verbal, emocional, físic i sexual.

Transgènere (persona transgènere):
Persona que viu amb un sexe/gènere que no és el que li va ser assignat en néixer, però que no ha passat per cirurgia de reassignació de gènere.

Transsexual:
Terme legal que designa una persona que està en vies de dur a terme, duent a terme o que ha duit a terme una cirurgia de reassignació de sexe. És ofensiu descriure una persona com transsexual, i sempre hauríem identificar una persona citant el sexe amb el qual ella s'identifica (home o dona). No obstant això, es pot utilitzar com a adjectiu, per ex., «estatus transsexual» o «condició transsexual».

Travesti:
Algú que es vesteix amb roba que s'associa al sexe oposat al seu de naixement. Pot donar-se en públic o en privat; ocasionalment o contínuament.

BIBLIOGRAFIA

- http://www.rainbowproject.eu/material/es/glossary.htm
- http://www.escuelaproyectoser.com/wp-content/uploads/2016/04/MODULO-4-TEMA-3-ETAPAS-EN-LA-RESOLUCION-DE-CONFLICTOS.pdf
- http://associacioperlacoeducacio.org/wp-content/uploads/2016/12/OrientacionesparaelProfesorado.pdf
- La igualdad, un trabajo en equipo. Instituto Andaluz de la Mujer.
- La construcción social de las relaciones amorosas y sexuales en la adolescencia. Carmen Ruiz Repullo, Diputación Provincial de Jaén. (2014)
- https://issuu.com/stee-eilas/docs/rompiendo_estereotiposTalleres sobre Diversidad. Colega Jaén.
- https://pepaluis.com/ofertas/coeducacion/PREVENCIONVIOLENCIA14B.doc.pdfhttp://www.educarenigualdad.org/media/pdf/uploaded/material/286_igualdad-y-coeducacion-14-pdf.pdf
- https://issuu.com/comunicacionsnna/docs/pr_cticas_sexistas_en_el_aula_-_a_o_2004http://www.aulaviolenciadegeneroenlocal.es/consejosescolares/archivos/Educando_en_igualdad_Guia_para_la_educacion_infantil.pdf
- Projecte d'Intervenció: relacions afectivo-sexuals i prevenció de conductes sexistes en adolescents. Gómez Castelltort, Anna i Molina Thorne, Aina. 2017.
- MICROMACHISMOS:LA VIOLENCIA INVISIBLE EN LA PAREJA. Luis Bonino Méndez.
- TALLER PARA LA PREVENCIÓN DE LAVIOLENCIA DE GÉNERO EN LA ADOLESCENCIA. Félix Hurtado Melero, Técnico de Promoción de Salud Área de Gestión Sanitaria Campo de Gibraltar Construyendo la equidad de género en la escuela primaria. Olga Livier Bustos Romero Sexismo, violencia de género y acoso escolar. Propuestas para una prevención integral de la violencia. María José Díaz-Aguado. Catedrática de Psicología Evolutiva y de la Educación. Universidad Complutense, Madrid.
- Coeducación y mitos del amor romántico. Fundacion mujeres Prevenir la violencia de género desde la escuela. María José-Díaz-Aguado. Catedrática de Psicología Evolutiva y de la Educación. Universidad Complutense de Madrid.
- 150 canciones para trabajar la prevención de la violencia de género en el marco educativo. Ajuntament de València, Regidoria d'educació i universitat popular.
- IDENTIDAD SEXUAL Y DESARROLLO DE LA PERSONALIDAD. María Claudia Becerra y Olga Marlene Melo.

Descripció de la mostra

A Inca hi ha onze escoles i instituts, públics i privats. Per al projecte ens vàrem posar en contacte amb les onze institucions, ja fos mitjançant correu electrònic o telèfon.

D'aquestes, nou varen acceptar realitzar una reunió informativa. De les nou, set varen acceptar participar del projecte. I d'aquestes, sis varen accedir a prendre part a la prospecció.

Finalment, a una de les escoles no va ser possible realitzar la prospecció i a una altra, només a secundària, d'aquí sorgeix la diferència entre la mostra inicial i la mostra modificada. La mostra real va sorgir de la decisió, en vista dels canvis en la participació de les escoles, de realitzar una prospecció a tota l'aula de les que sí que hi intervenien, per tal de recol·lectar el màxim d'informació possible.

Curs	Total d'infants d'escoles participants	Mostra inicial calculada	Mostra modificada	Mostra real	Motiu de canvi
P3	116	89	32	46	Escola(1)
P4	121	92	33	44	Escola
P5	131	61	37	50	Escola
1er	140	102	40	55	Escola
2on	150	108	42	58	Escola
3er	136	101	41	55	Escola
4rt	136	101	41	55	Escola
5è	130	96	37	50	Escola
6è	139	102	43	59	Escola
1ESO	161	115		101	Alumnes(2)
2ESO	146	105		78	Alumnes
3ESO	127	97		72	Alumnes
4ESO	142	104		76	Alumnes
1BATX	225	142			Escola?

(1) Dues escoles no varen poder participar a la prospecció.
(2) Falta d'assistència d'alumnes a classe.

Descripció de la metodologia d'avaluació

Educació infantil	3-6 anys	Tots i totes, en conjunt, hauran de dir quines característiques (manera de vestir i superpoders) volen que tenguin un superheroi i una superheroïna.
Educació primària	1r-2n	Test. «Qui fa què a casa», de forma oral i en grup. Primer, se'ls explica que se'ls farà una pregunta demanant si una tasca la fa el pare o la mare, per exemple: «Qui creu que és la mama la que normalment renta els plats?», i hauran de contestar aixecant la mà. Per a cada situació, es demanarà l'opció de la mare i del pare, però se'ls ha de deixar clar que només poden aixecar la mà en una de les dues opcions. En el cas que cap dels dos ho faci, no aixecaran la mà.
	3r-4t	Test. «Qui fa què a casa», de forma escrita i individual. En aquest cas, se'ls dóna l'opció d'escriure lliurement qualsevol dels membres de la família o externs que realitzin les tasques esmentades al qüestionari.
	5è-6è	S'entregarà un foli en blanc a cada nin i nina, i se'ls dirà que han de dibuixar, de manera molt simple, un nin i una nina i, a més, hauran de posar un mínim de cinc característiques, preferiblement mentals, que creuen que defineixen els nins i les nines.
Educació secundària	1r-2n	Test. «Escala de la ideologia del rol sexual (EIRS)».
	3r	Test. «Escala de la ideologia del rol sexual (EIRS)».
	4t	Test. «Escala de sexisme ambivalent (ASI)». Test. «Qüestionari sobre violència en les relacions de parella».
Batxillerat	1r-2n	Test. «Escala de sexisme ambivalent (ASI)». Test. «Qüestionari sobre violència en les relacions de parella».

Resultats

3 anys

Nines	Nins
Falda	Oír
Volar	Volar
Salvar	Fuerza
Poder mano	Telarañas
Fuerza	Capitán América
Telaraña rosa	Atrapa malos
Falda rosa o roja	Hulk
	Aplastar
	Capa azul o verde

4 anys

Nines	Nins
Tirar foc	Martillo
Rayos por los ojos	Fuerza
Fuerza	Espada
Agua	Araña
Traje negro	Traje rojo
Hielo	Telaraña
Frozen	Fuego
Elsa	Stop
Capitán América	Capitán América
Hello Kitty	Azul, naranja
Rosa, rojo, lila	

5 anys

Nines		Nins	
Volar	Tirar flores	Linterna	Pillar malos
Elástica	Falda rosa	Rayos	Rojo velocidad
Velocidad	Volar	Tornado	Lucha
Telarañas	Arco iris	Telaraña	Flash
Fuerza	Hielo	Pantalones azules	Fuerza
Fuego	Agua	Rápido	Escudo
Inteligente	Laser	Hielo	Trepar
Vista		Fuego	Amagar-se
Invisible		Volar	Rayo láser
		Agua	
		Escalar	

1r de primària

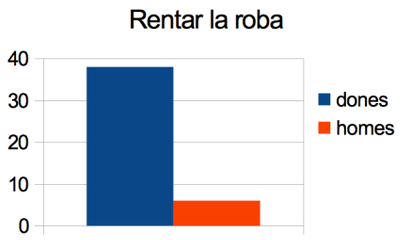

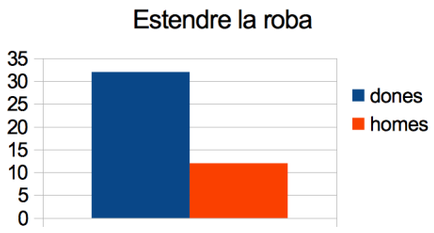

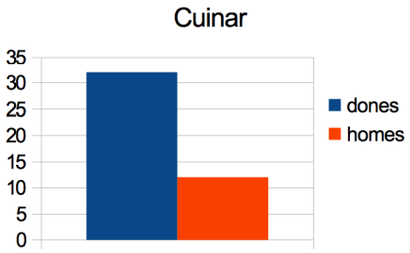

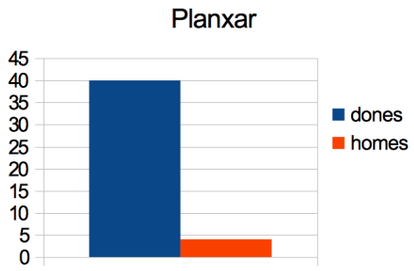

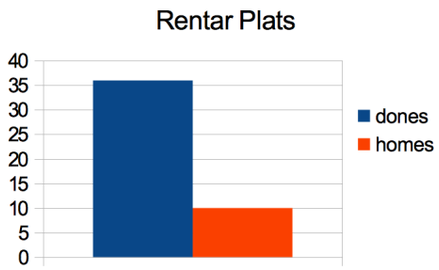

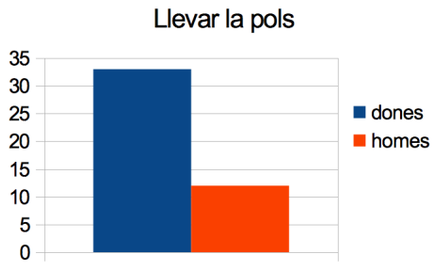

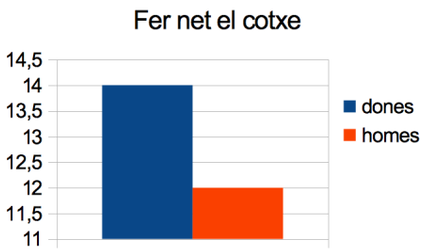

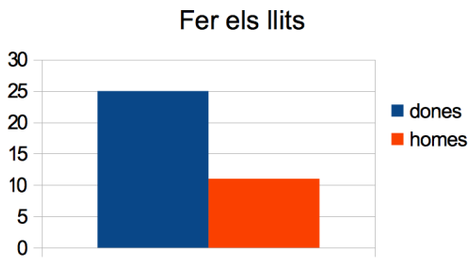

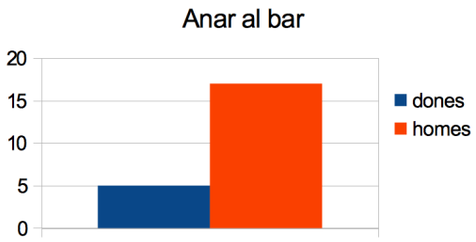

2n de primària

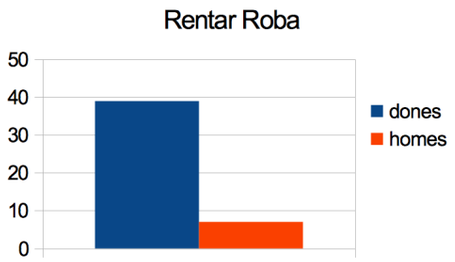

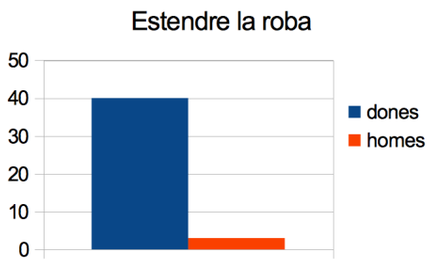

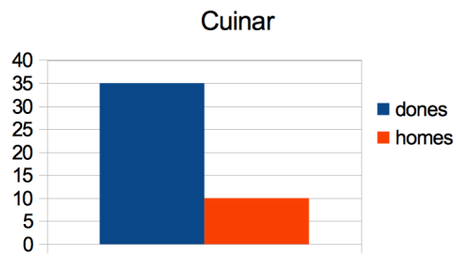

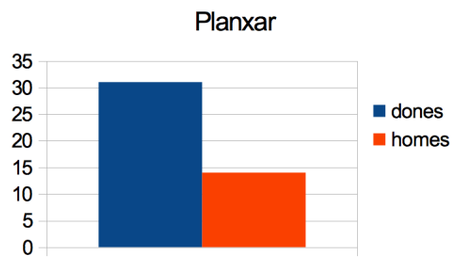

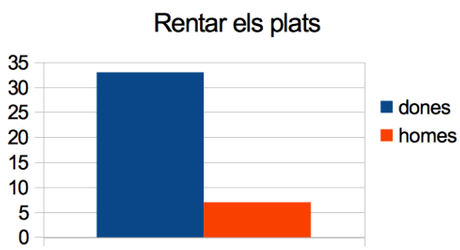

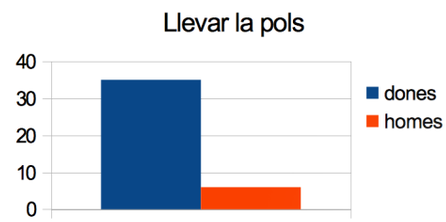

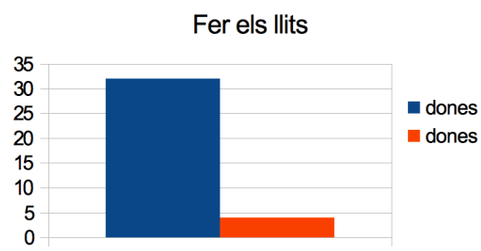

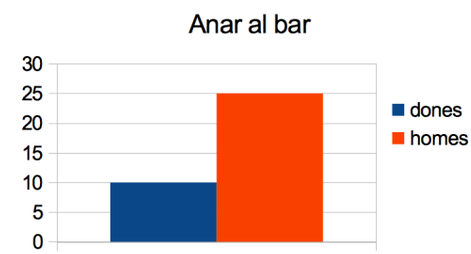

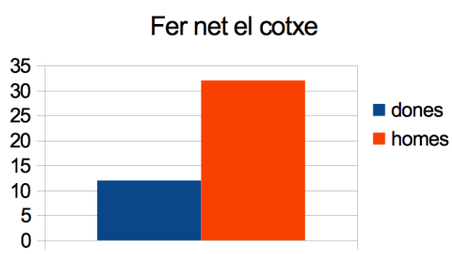

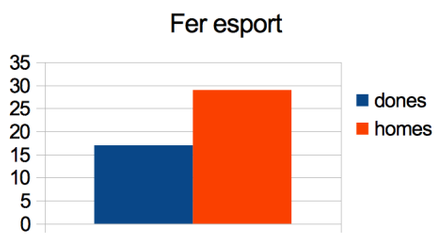

3r de primària

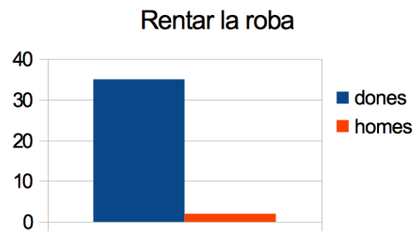

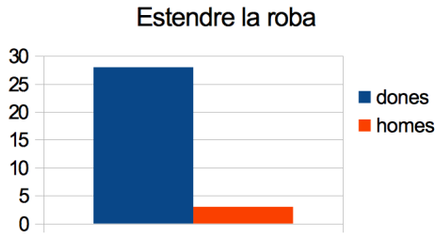

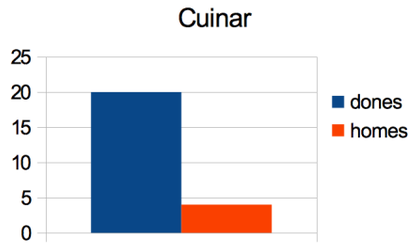

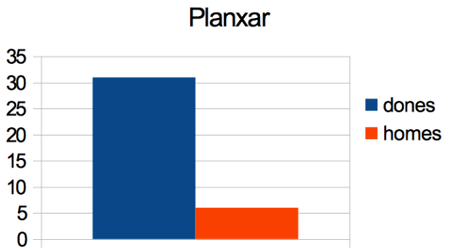

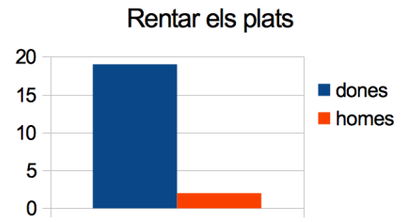

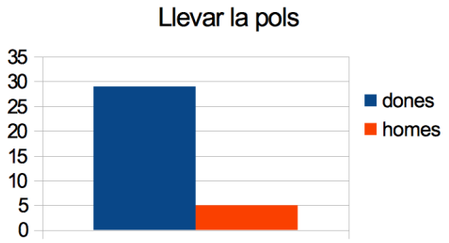

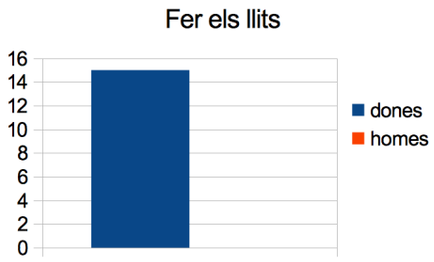

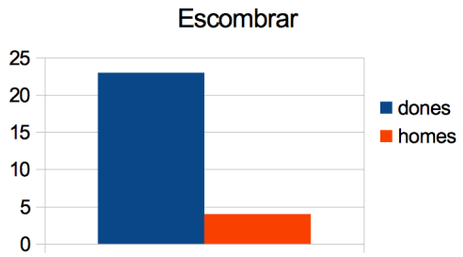

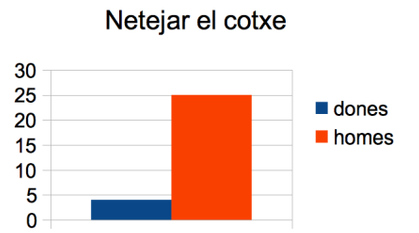

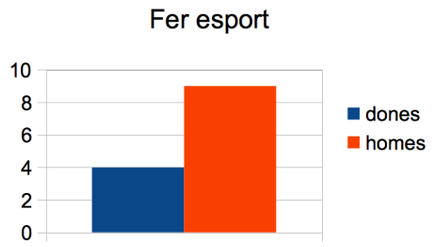

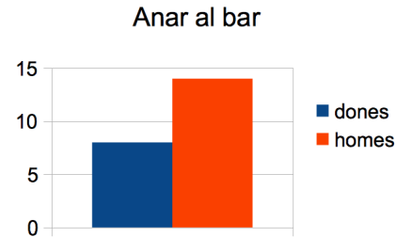

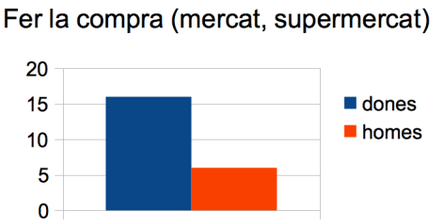

4t de primària

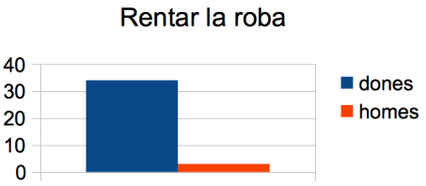

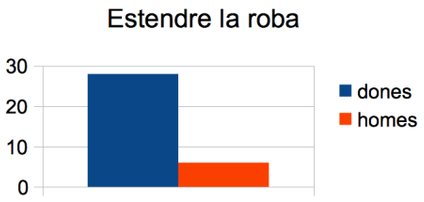

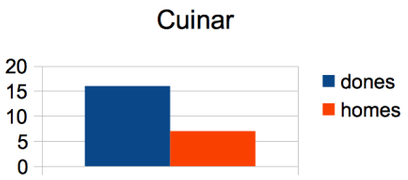

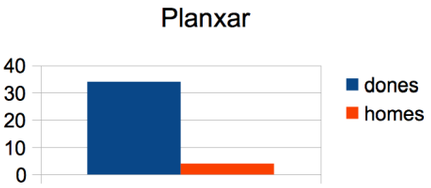

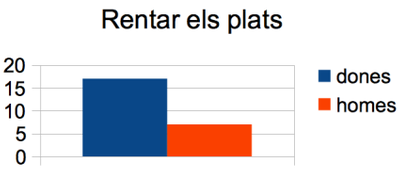

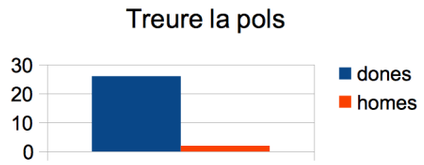

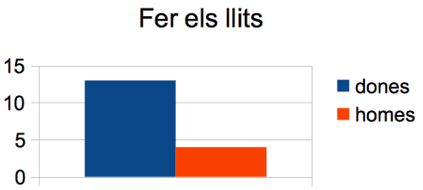

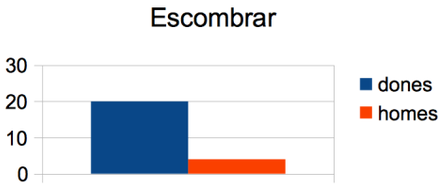

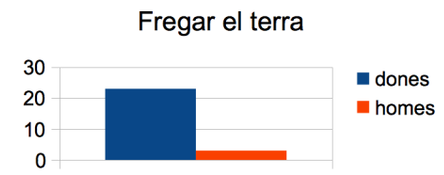

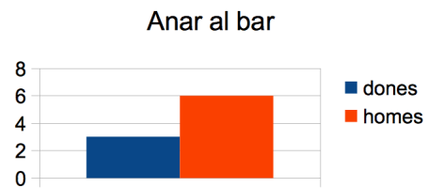

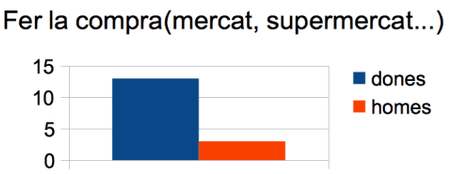

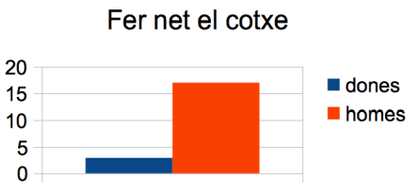

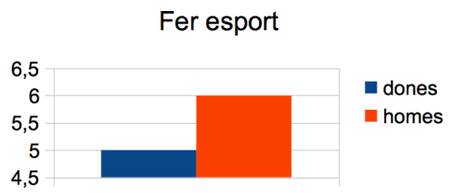

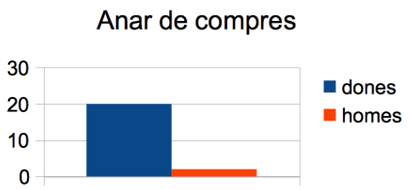

5è de primària

Nines		Nins	
guapes	alegres	llestos	guapos
presumides	empàtiques	divertits	intel·ligents
simpàtiques	intel·ligents	simpàtics	orgullosos
llestes	esportistes	esportistes	solidaris
sensibles/	gracioses	amables	alts
sentimentals	agradables	amigables	elegants
divertides	valentes	forts	feliços
amigables	afectuoses	graciosos	lectors
fluixes/delicades	comprensives	*chulos*	dolents
ballar/cantar	exagerades	ràpids	
tafaneres		valents	

6è primària

Nines		Nins	
simpàtiques	responsables	esportistes	divertits
llestes	ballar/cantar	llestos	futbol
presumides	tafaneres	simpàtics	alts
dèbils/delicades/	intel·ligents	guapos	*chulitos*
fluixes	*mandonas*	forts	irresponsables
lletges	pesades	nerviosos	pesats
guapes	tranquil·les	amables	amigables
esportistes	alegres	intel·ligents	baixos
amables	col·laboradores/	ganduls	bones persones
divertides	acurades	despreocupats	
primes	optimistes	valents	

1r d'ESO
Mitjana: 10,009

Preguntes amb puntuacions més altes	Preguntes amb puntuacions més baixes
2 És natural que homes i dones desenvolupin diferents tasques. 6. La relació ideal entre marit i esposa és la d'interdependència, en la qual l'home ajuda la dona amb el seu suport econòmic i ella satisfà les seves necessitats domèstiques i emocionals. 10. La dona hauria de reconèixer que, igual que hi ha treballs no desitjables per a elles per requerir força física, n'hi ha d'altres que no ho són a causa de les seves característiques psicològiques.	3. Si un nin està malalt i ambdós pares estan treballant ha de ser generalment la mare qui demani permís a la feina per cuidar-lo. 11. Hi ha molts treballs en els quals els homes haurien de tenir preferència sobre les dones a l'hora dels ascensos i la promoció.

2n d'ESO
Mitjana: 10,0571

Preguntes amb puntuacions més altes	Preguntes amb puntuacions més baixes
2. És natural que homes i dones desenvolupin diferents tasques. 6. La relació ideal entre marit i esposa és la d'interdependència, en la qual l'home ajuda la dona amb el seu suport econòmic i ella satisfà les seves necessitats domèstiques i emocionals. 3. Si un nin està malalt i ambdós pares estan treballant ha de ser generalment la mare qui demani permís a la feina per cuidar-lo.	7. És apropiat que una mare i no un pare canviï els bolquers al bebè. 12. Els homes, en general, estan millor preparats que les dones per al món de la política.

3r d'ESO
Mitjana: 9,4717

Preguntes amb puntuacions més altes	Preguntes amb puntuacions més baixes
2. És natural que homes i dones desenvolupin diferents tasques. 6. La relació ideal entre marit i esposa és la d'interdependència, en la qual l'home ajuda la dona amb el seu suport econòmic i ella satisfà les seves necessitats domèstiques i emocionals. 10. La dona hauria de reconèixer que, igual que hi ha treballs no desitjables per a elles per requerir força física, n'hi ha d'altres que no ho són a causa de les seves característiques psicològiques.	7. És apropiat que una mare i no un pare canviï els bolquers al bebè. 1. Encara que a algunes dones els agradi treballar fora de la llar, hauria de ser responsabilitat de l'home subministrar la sustentació econòmica de la família.

4t d'ESO

VIOLÈNCIA DE GÈNERE. Quina de les opcions es considera menys com a violència?	SEXISME AMBIVALENT Mitjana de sexisme benevolent: 8,97 Mitjana de sexisme hostil: 11,53
• Entrar a les xarxes socials de la parella per veure les seves relacions. • Fer culpable la parella dels problemes de la relació. • Controlar a què dedica el temps la parella. • Controlar el mòbil de la parella sense que ho sàpiga (espiar missatges, mirar últimes trucades...). • Obligar la parella a vestir-se com tu creguis o com t'agrada. • Trencar objectes personals de la parella mentre hi ha enfrontaments o discussions. • Prohibir o limitar les relacions familiars i/o d'amistat de la parella. • Ridiculitzar en públic les opinions o creences de la parella. • Limitar l'ús del seu telèfon mòbil. • Ficar mà sense el seu consentiment.	• Existeixen moltes dones que, per burlar-se dels homes, primer s'insinuen sexualment a ells i després rebutgen els avanços d'aquests. H • Les dones, en comparació amb els homes, tendeixen a tenir una major sensibilitat moral. B • Les dones han de ser estimades i protegides pels homes. B • La majoria de les dones interpreta comentaris o conductes innocents com sexistes, és a dir, com expressions de prejudici o discriminació en contra d'elles. H • Les dones s'ofenen molt fàcilment. H • En el fons, les dones feministes pretenen que la dona tengui més poder que l'home. H • Moltes dones es caracteritzen per una puresa que pocs homes posseeixen. B • La majoria de les dones no aprecia completament tot el que els homes fan per elles. H • Amb el pretext de demanar "igualtat", moltes dones cerquen privilegis especials, tals com condicions de treball que les afavoreixin a elles sobre els homes. H • Una bona dona hauria de ser posada en un pedestal pel seu home. B

1r de batxillerat

VIOLÈNCIA DE GÈNERE. Quina de les opcions es considera menys com a violència?	SEXISME AMBIVALENT Mitjana de sexisme benevolent: 11,95 Mitjana de sexisme hostil: 16,70
• Entrar a les xarxes socials de la parella per veure les seves relacions. • Limitar l'ús del seu telèfon mòbil. • Controlar a què dedica el temps la parella. • Obligar la parella a menjar el que un vulgui. • Rapinyar o mossegar la parella. • Controlar el mòbil de la parella sense que ho sàpiga (espiar missatges, mirar últimes trucades...). • Fer culpable la parella dels problemes de la relació. • Prohibir o limitar les relacions familiars i/o d'amistat de la parella. • Ridiculitzar en públic les opinions o creences de la parella. • Obligar la parella a vestir-se com tu creguis o com t'agrada.	• Les dones, en comparació amb els homes, tendeixen a tenir una major sensibilitat moral. B • La majoria de les dones interpreta comentaris o conductes innocents com sexistes, és a dir, com expressions de prejudici o discriminació en contra d'elles. H • Existeixen moltes dones que, per burlar-se dels homes, primer s'insinuen sexualment a ells i després rebutgen els avanços d'aquests. H • Les dones s'ofenen molt fàcilment. H • Quan les dones són vençudes pels homes en una competència justa, generalment elles es queixen d'haver estat discriminades. H • La majoria de les dones no aprecia completament tot el que els homes fan per elles. H • Amb el pretext de demanar "igualtat", moltes dones cerquen privilegis especials, tals com condicions de treball que les afavoreixin a elles sobre els homes. H • Les dones han de ser estimades i protegides pels homes. B • En el fons, les dones feministes pretenen que la dona tengui més poder que l'home. H • Les dones feministes estan fent demandes completament irracionals als homes. H

Conclusions

Els resultats obtinguts a una prospecció de l'alumnat d'Inca ens informen que:

- Segueixen presents els estereotips més bàsics com els del color de la roba diferenciada per a nins i nines (blau-rosa, verd-vermell), i també els estereotips més «elaborats» com els de les capacitats diferenciades (nins capacitats físiques, nines capacitats mentals o de solidaritat).
- Quant a la corresponsabilitat, els resultats informen que, a casa seva, la majoria d'infants no compten amb un reflex equitatiu del repartiment de les tasques de la llar, segueix essent la dona la que les realitza majoritàriament totes, a excepció de «rentar el cotxe».
- El sexisme segueix present a les aules, tant el benevolent com l'hostil, tot i que predomina el segon. En concret, pareix que creix una tendència a rebutjar el moviment feminista, el qual no entenen correctament, ja que tenen la creença que el feminisme cerca situar la dona en una posició superior a la de l'home, quan en realitat cerca la igualtat.
- Finalment, les creences sobre les actituds o accions que pensen que són violència en l'àmbit de la parella cataloguen fàcilment els cops i actes físics com a violència; això no obstant, mostren més dificultats a l'hora de classificar com a violència o no els actes més psicològics (controlar el menjar, les amistats, culpabilitzar...). Dins la violència psicològica, s'hi inclou el control del mòbil i de les xarxes socials, la qual cosa no consideren violència, en la seva majoria.

PROFESSORAT

Recull de contes no sexistes-igualitaris

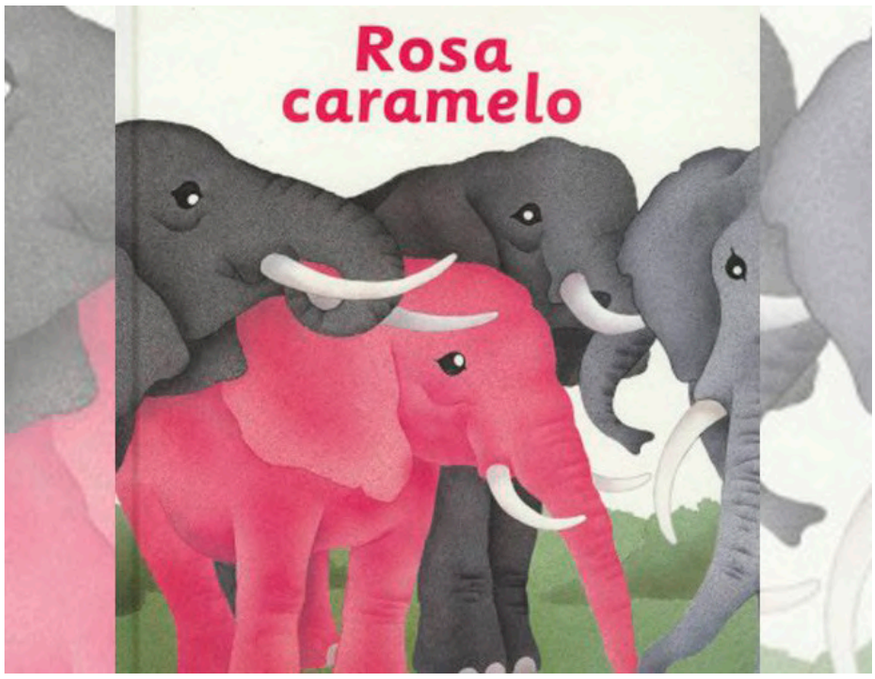

Rosa caramelo

Adela Turín

Aquesta és la història d'una elefanta que vivia amb els seus pares i la resta del ramat. En ell els elefants grisos són lliures, es banyen al riu, mengen herba i juguen en el llot. No obstant això, les elefantes han de romandre dins d'un tancat, vestir-se amb botetes i colls roses, i menjar unes flors determinades (peònies i anemones) perquè la seva pell es torni rosa caramel i els seus ulls molt brillants i bonics.

A la protagonista de la nostra història, una petita elefanta, res sembla funcionar-li, i encara que es vesteix igual que les altres i intenta menjar-se les flors, el seu color no aconsegueix la tonalitat desitjada pels seus pares, que s'enfaden i li recriminen que no s'esforça prou per ser bonica i semblant a les altres. Un dia, els pares decideixen deixar d'insistir-li i l'elefanta grisa s'escapa del tancat deixant enrere les seves botetes i el seu llaç rosa. Es banyarà en el riu, menjarà herba i decidirà que la vida d'abans no és gens satisfactòria comparada amb la dels seus germans elefants. És llavors quan una després de l'altra les elefantes decidiran emular la seva companya i viure en llibertat.

Video: https://youtu.be/uFrBQfR1qoY

P de papá

Isabel Martins i Bernardo Carvalho

Quan parlam dels fills moltes vegades són les mares les que porten el protagonisme, la figura del pare es queda gairebé sempre a l'ombra; però a P de papà les coses canvien. L'autor d'aquest conte ha decidit reprendre el paper que els homes juguen en la criança de les noves generacions, endinsant els nins en un món on ells es converteixen en còmplices.

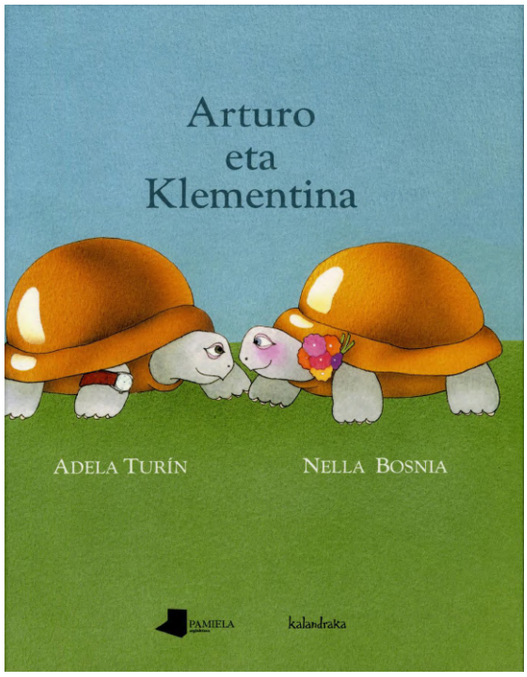

Arturo y Clementina

Adela Turín

Es pot trobar a la Biblioteca de Calvià i Manacor.

Més enllà del feliços per sempre, els contes de fades no sempre són el que semblen, i la història d'Arturo i Clementina dóna compte d'això. Aquí el matrimoni és el principi de tot i el desenllaç és una nova cerca de la felicitat.

Explica la història de dues tortugues que s'enamoren i al principi tot va bé, però Arturo no vol que Clementina vagi a pescar, s'enfada si surt de casa i la va carregant de tota classe d'objectes inútils... Clementina se sent petita i infeliç.

Las princesas también se tiran pedos

Ilan Brenman

En aquest llibre, s'ha desmentit l'estereotip de les princeses perfectes i humanitza la figura dels contes de fades. A la petita Laura li ha sorgit un dubte molt important després d'una llarga discussió a classe sobre la Ventafocs. El seu amic Marcelo els ha confessat que la famosa i delicada princesa es tirava molts pets. Afortunadament, el pare de Laura, al qual li agraden els llibres i les bones històries, posseeix el llibre secret de les princeses on Laura trobarà les respostes a totes les seves preguntes.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=C1Bm7PJsE-4

Cuentos en verso para niños perversos

Roald Dahl

Els set poemes que es troben en aquest llibre proposen una revisió paròdica d'alguns contes clàssics de la literatura infantil per dotar diversos personatges destacats amb una personalitat completament diferent, incorporant situacions absurdes que trenquen amb tota classe d'estereotips. Les princeses d'aquests contes no són gens dolces i bondadoses, no es casen amb prínceps i tenen defectes com qualsevol persona.

La Cenicienta que no quería comer perdices

Nunila López Salamero

Encara que no és exactament un text dirigit a nins, es tracta d'un conte realment popular i molt recomanat entre les feministes més compromeses, i bé podria compartir-se a a discreció dels pares. En ell es narra la vida de Ventafocs després de "van viure felices per sempre", una història on la jove vegetariana es veu obligada a preparar perdius a partir de diferents receptes i sofrir el dolor dels seus peus, que es troben permanentment tancats en un fabulós parell de sabatilles de cristall.

En PDF: http://www.mujeresenred.net/IMG/pdf/lacenicientaquenoqueriacomerperdices.pdf

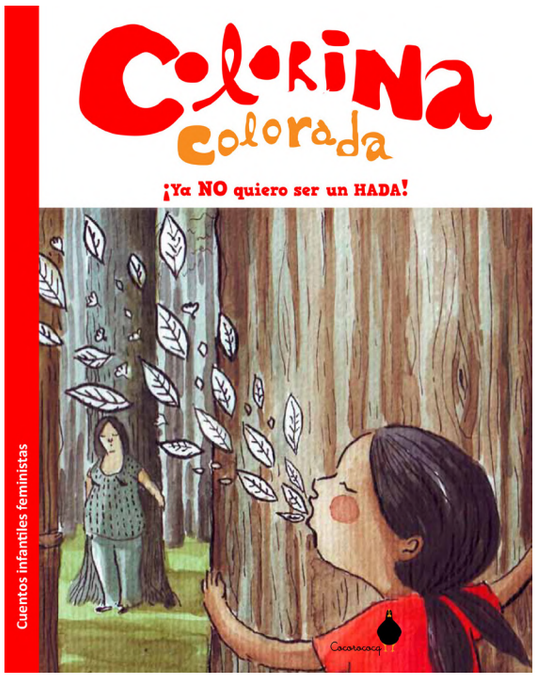

Colorina colorada, ¡ya no quiero ser una hada!

Aquesta compilació és el resultat d'un interessant concurs de contes a favor de l'apoderament de la dona. En ella sis autors responen a la crida de l'organització Feministas Tramando per abordar el feminisme des de diferents angles, desafiar els rols de gènere i construir una alternativa literària per a pares i fills.

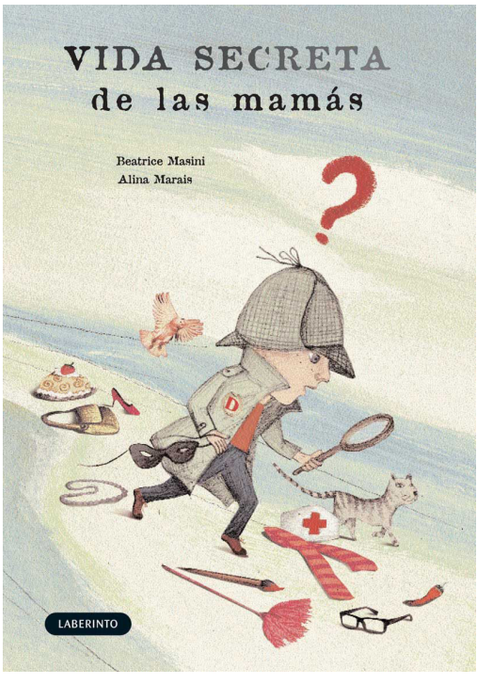

Vida secreta de las mamás

Beatrice Masini

Sota la idea que totes les mares tenen una vida secreta que els seus fills malden per descobrir i que es desenvolupa des que ells surten a l'escola fins que les troben de tornada a casa, aquest llibre desenvolupa una compilació d'ocupacions fantàstiques que van des d'encantadora de serps fins a caçadora de dracs. Un argument que als petits sens dubte els encantarà.

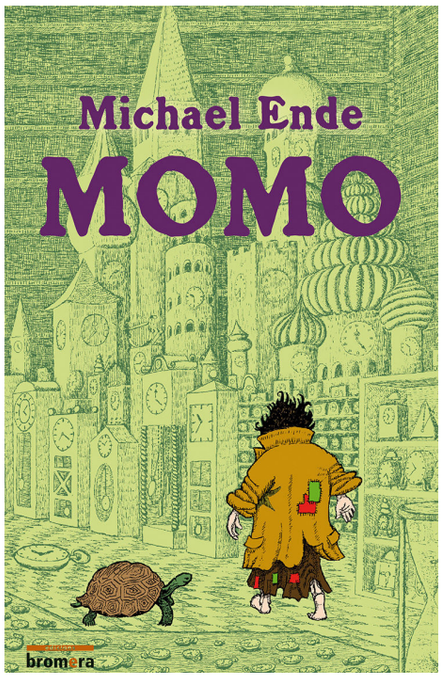

Momo

Michael Ende

Els lectors que han tengut contacte amb Momo no poden negar que es tracta d'una petita realment fantàstica que es converteix en l'heroïna de la seva pròpia història fent ús d'habilitats tan úniques com a humanes; la seva capacitat d'escoltar, el treball en equip i l'empatia que desenvolupa pels altres realment deixen lliçons que arriben al cor tant de nins com d'adults

Una feliz catástrofe

Adela Turín

Abans de la catàstrofe a la casa de la família Ratón, la mamà cuidava de la casa i els nens, i el senyor Ratón anava a treballar i després arribava a casa i s'asseia fins a l'hora del sopar..., però alguna cosa inesperada va ocórrer i VA CANVIAR TOT!

Es pretén obrir el diàleg amb els nins i les nines sobre la desigual distribució dels treballs i les responsabilitats de la vida quotidiana entre homes i dones. Aquest conte té en finalitzar una sèrie d'activitats que ajudaran a reflexionar sobre el tema exposat.

El maltrato sutil

Concentra de manera senzilla un dels majors verins de la nostra societat: imposar determinats cànons de bellesa a la dona. No es tracta de castigar, sinó de reeducar els nostres infants perquè aprenguin a acceptar i voler als altres com són. Això és impossible si no es respecten i estimen a si mateixos. Per això la base d'una societat de "Buentrato" és que les persones que el formen es vulguin com són, perquè per aprendre a veure la bellesa en els altres hem d'aprendre a veure-la en nosaltres mateixos.

Vídeo: https://www.youtube.com/watch?v=0y9zJ5J2bWA

La mitad de Juan

Gemma Lienas

Tracta d'un tema que sovint se'ns oblida: els nins també sofreixen maltractament per ser poc «baronívols» (segons els cànons socials). A Juan li agraden les nines, la seva samarreta rosa i els contes de princeses, però tots es riuen d'ell i li diuen que «són coses de nines». El problema és que quan ho enterra tot en el jardí se sent buit per dins... Com resoldrà el problema?

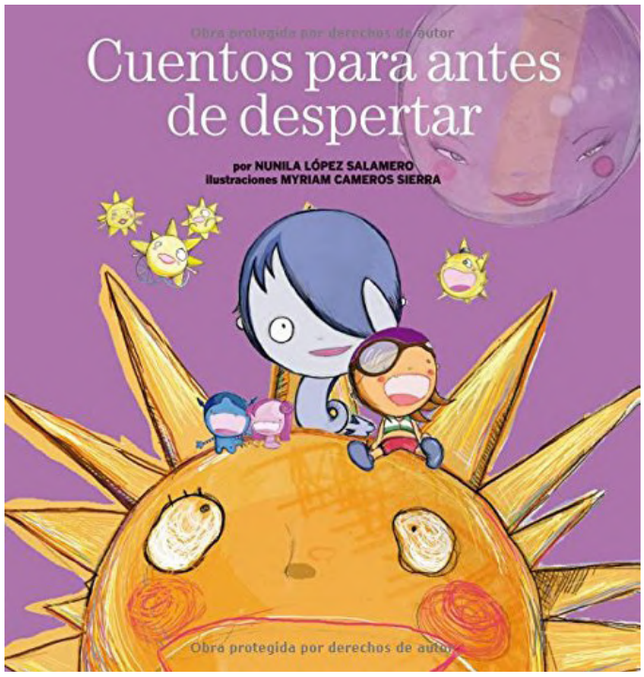

Los colores

Nunila López Salamero

Al país dels colors hi ha una mica de tot, cadascun és com és, però al rosa i al blau els agrada jugar junts i els «incolors» no els deixen Com s'escaparan d'ells?

Enllaç PDF: https://www.scribd.com/doc/84297768/los-colores-myriam-nunila

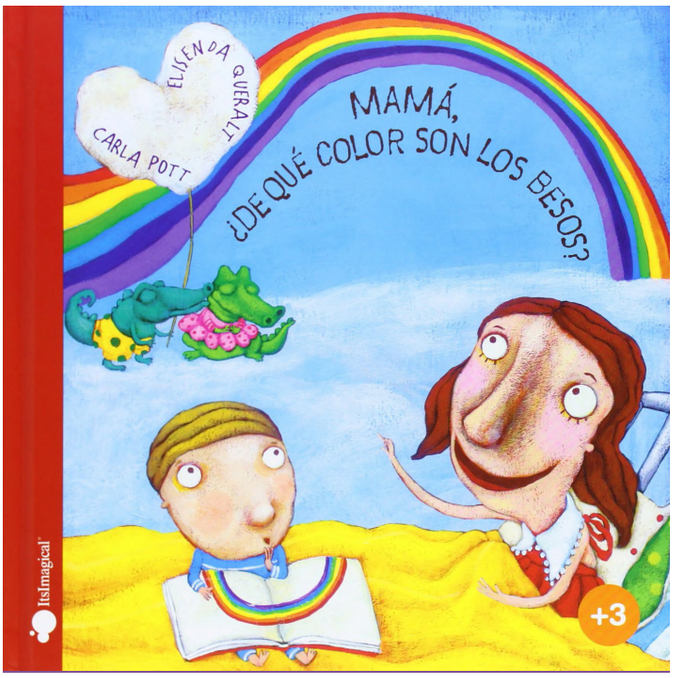

Mamá, ¿de qué color son los besos?

Elisenda Queralt

Les emocions no són solament coses de nines... Aquest conte parla del color de les emocions i és molt important que els nins i les nines aprenguin a expressar adequadament les seves emocions, moltes d'elles els han estat vetades com a gènere, i aquesta és una de les grans llavors del maltractament.

L'home que sap que besar i acariciar no el fa menys masculí, l'home que sap tocar sense pudor un amic i que sap plorar... difícilment entrarà en conductes de maltractament.

Video: https://youtu.be/WXRouw9IQ8I

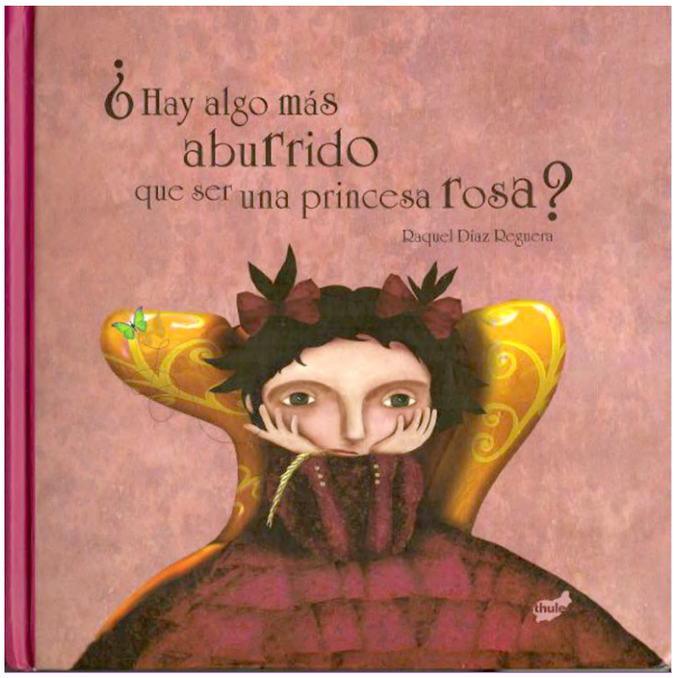

¿Hay algo más aburrido que ser una princesa rosa?

Raquel Díaz Reguera

Es descriu Carlota, que era una princesa rosa, amb el seu vestit rosa i el seu armari al complet ple de roba rosa. Però Carlota estava farta del rosa i de ser una princesa. Volia vestir de vermell, de verd o de violeta, de qualsevol altre color que no sempre fos el rosa. No volia besar gripaus per veure si eren prínceps blaus, perquè en realitat tampoc volia trobar el seu príncep blau. Carlota sempre es preguntava per què no hi havia princeses que solcassin els mars a la recerca d'aventures, o també princeses que rescatassin els prínceps de les arpes d'un llop ferotge i no a l'inrevés com sempre succeïa... També somiava a ser una princesa que caçàs dracs o volàs amb globus.

Vídeo: https://www.youtube.com/watch?v=tLQYQhiMI4A

Elenita, la sopladora de vidrio

Campbell Geeslin

Elenita vol ser bufadora de vent, però el seu pare no ho veu bé, així que decideix lluitar pel seu somni. Un preciós conte ple de màgia.

Vídeo: https://www.youtube.com/watch?v=EHate8Ks0Pg

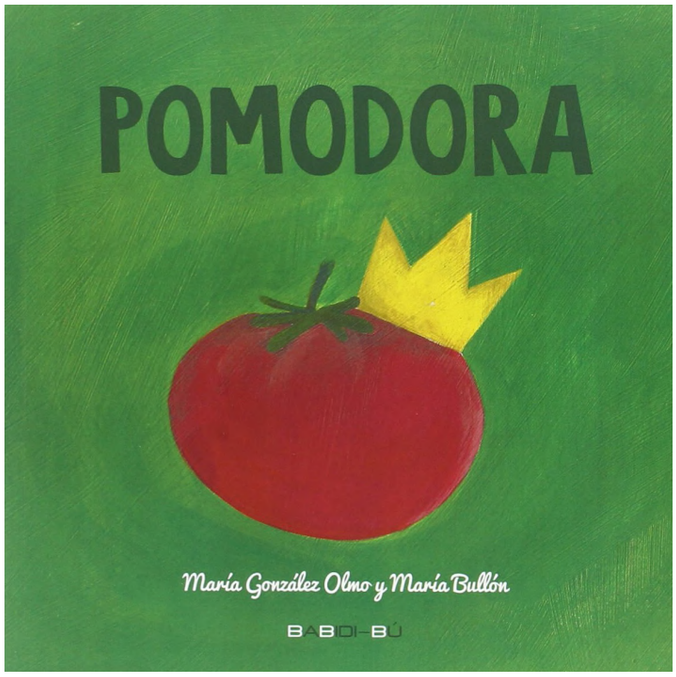

La princesa Pomodora

María González Olmo i María Billón

Tracta d'una princesa gens convencional, porta el cabell esvalotat i és la protagonista de la seva història. Ningú la salva, ella és la que amb el seu entusiasme i astúcia aconsegueix salvar l'autèntic regne dels Dracs.

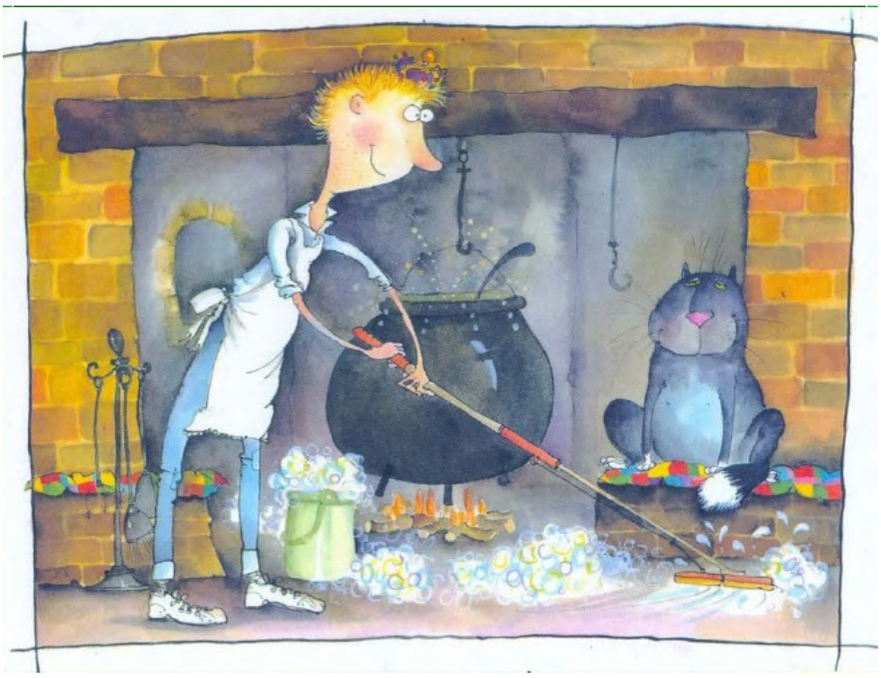

El príncipe Ceniciento

Babette Cole

Una revisió del conte de la Ventafocs en què canvien els rols. Un joc per posar els nins en un altre tipus de papers.

Video: https://youtu.be/BnGu8KxSfGM

¿Las princesas usan botas de montaña?

Carmela Lavigna

Se'ns descriu una nina enèrgica, moderna i plena de vida que té moltes preguntes a fer a la seva mare. Al final del llibre, un marc il·lustrat al voltant d'un mirall respon a la pregunta més important de la nina.

Amb aquest llibre podrem transmetre als més petits una dolça lliçó sobre l'acceptació d'un mateix o una mateixa. També anima els nins a perseguir els seus somnis i a deixar la seva pròpia petjada al món, incitant-los a cercar la seva pròpia autonomia, a crear la seva personalitat forta i especial, etc.

Arañas buscando casa

Nunila López Salamero

Un conte per promoure la igualtat en les tasques de la llar des de la corresponsabilitat i l'afecte, i tenint en compte les diferències.

Conte complet: https://cuentosparadormir.com/infantiles/cuento/aranas-buscando-casa

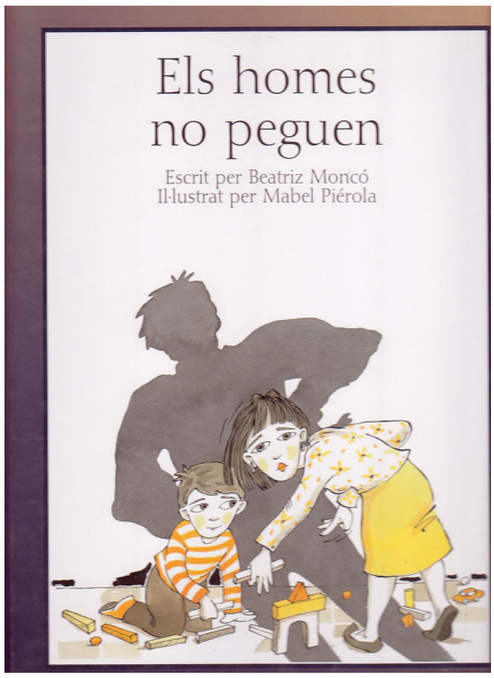

Els homes no peguen

B. Moncó

Els *homes no peguen* és un conte que vol cridar l'atenció contra la violència familiar i de gènere. És un avís contra la masculinitat mal entesa, contra la desigualtat entre homes i dones, contra el maltractament domèstic, contra les estructures de poder que permeten que les famílies i les seves relacions es converteixin en un terror quotidià, en un camp de batalla on els més febles poden perdre la vida.

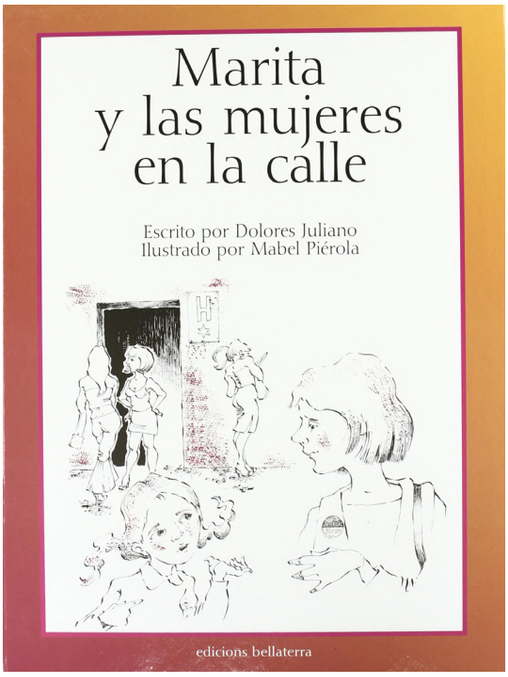

Marita y las mujeres en la calle

Dolores Juliano i Mabel Piérola

Hi ha treballs perillosos, en què les persones es juguen la vida. En altres casos el problema és que aquests treballs no estan acceptats socialment.

Susana deia: «He viscut tota la meva vida avergonyida perquè la meva mare havia fet un temps treball sexual. Tant de bo algú m'hagués parlat així quan era petita.»

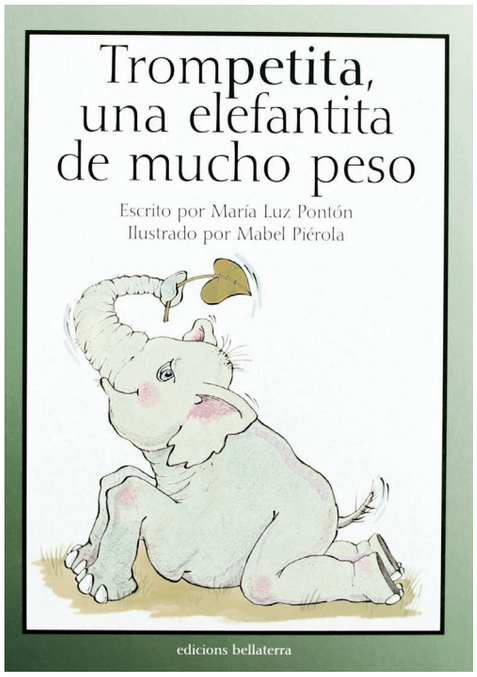

Trompetita, una elefanta de mucho peso

María Luz Pontón

El conte parla de la no-acceptació, de la discriminació, de l'assetjament, a través d'una elefanta que arriba nova i que no es correspon amb els cànons de bellesa d'aquests animals, i de la superació de la seva protagonista. Quan arriba pesa 2.900 quilos, a més té els ossos de la mandíbula i l'òrbita cranial molt marcats, i les seves potes són excessivament llargues, mentre que les seves companyes pesaven prop dels 4.000 quilos.

És una història que acaba bé i dóna esperança, transmet energia i uns valors com poden ser la tolerància, la solidaritat i la pau.

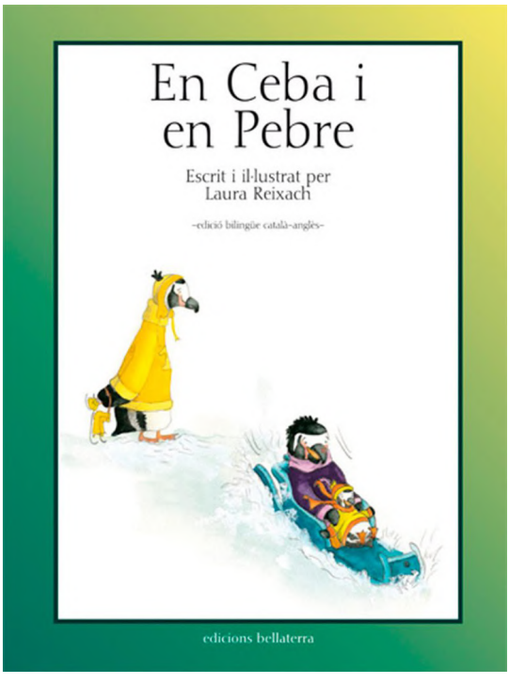

En Ceba i en Pebre

Laura Reixach

La història d'en Ceba i en Pebre és la història de dos pingüins que, després d'anys de viure junts, tenien ganes de formar una família. Però en Ceba i en Pebre no podien pondre cap ou. I això els entristia molt. Però a vegades es fa realitat allò que semblava impossible.

Vet a qui...

Grup d'escriptors i escriptores Cuatro tuercas

Vet aquí dues vegades reinterpreta els contes clàssics, mantenint la seva essència i màgia. Aquests contes treballen en dues vies fonamentals: el sexisme i la violència. Respecte a la primera, capgiren els models de dona. Les seves protagonistes són dones valentes, decidides i lliures, que qüestionen allò establert. En aquest sentit, per exemple, salven la figura de les bruixes, i els tornen la seva essència de dones sàvies (allò que els van prendre fa segles). Pel que fa a la segona, eviten que s'assumeixi la violència com quelcom quotidià. Finalment, aquests contes també volen desterrar l'obediència com a valor absolut en els nens i nenes: que facin les coses per responsabilitat, no per por d'un càstig o per obtenir una recompensa. A més, és important que aprenguin a qüestionar-se les coses, oi?

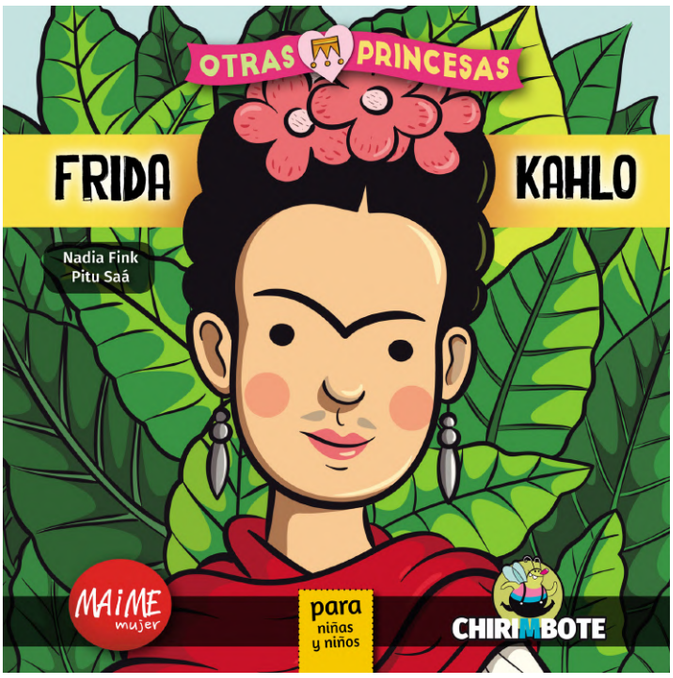

Frida Khalo para niñas y niños

Nadia Fink i Pitu Saá

El llibre dóna compte de la vida de l'artista plàstica mexicana en el marc d'una revolució que va impactar en tots els àmbits de la vida social, a través d'un relat amè i colorit, dirigit a una nova generació de nens sensibles i compromesos amb la veritat. Un llibre que no escapa de les batalles que va haver d'assumir Frida en tota la seva vida per arribar a ser una de les referents més importants del segle XX: art i revolució, lluita de gènere, cultura originària, malaltia i capacitats diferents són abordats pels autors amb una sensibilitat especial. Fins i tot la mort de la protagonista està abordada des de la mística asteca.

El llibre inclou fragments divertits i activitats didàctiques.

Rínxols d'or

Stephane Servant i Laetitia Le Saux

Aquesta nit és el gran carnestoltes del bosc i tots preparen les seves disfresses: la Mama Óssa acaba de cosir la seva disfressa de Ventafocs, el Papa Ós es veu fantàstic vestit de Llop Ferotge. «I tu, Osset», «Jo em disfresso de Rínxols d'Ós!» Al Papa Ós no li agrada gens la idea que el seu fill vagi amb una faldilla i cuetes rosses, i l'intenta persuadir que canviï de disfressa, però l'Osset es manté ferm....

Vídeo: https://www.youtube.com/watch?v=mO1z7u_RABQ

El meu cos és meu

Editorial Joventut

És un llibre pensat per tal que els nens aprenguin a sentir-se segurs d'ells mateixos, afavorint el diàleg i la reflexió al voltant del propi cos i la seva relació amb els altres. A partir de descriure situacions quotidianes, el llibre fa que els nens o les nenes siguin conscients d'allò que segurament els agrada i els fa sentir bé (les abraçades amb els que més estimen, les pessigolles, el contacte pròxim amb els amics...) i també d'allò que potser no els agrada tant (quan algú els agafa massa fort, les pessigolles que duren massa, els petons dels desconeguts, el contacte amb alguns animals...).

És important que els nens aprenguin a reconèixer aquestes situacions incòmodes, algunes de les quals fins i tot poden ser indicis d'abús sexual (tot i que el llibre no en descriu cap obertament) i que els donem eines per rebutjar-les i verbalitzar-les.

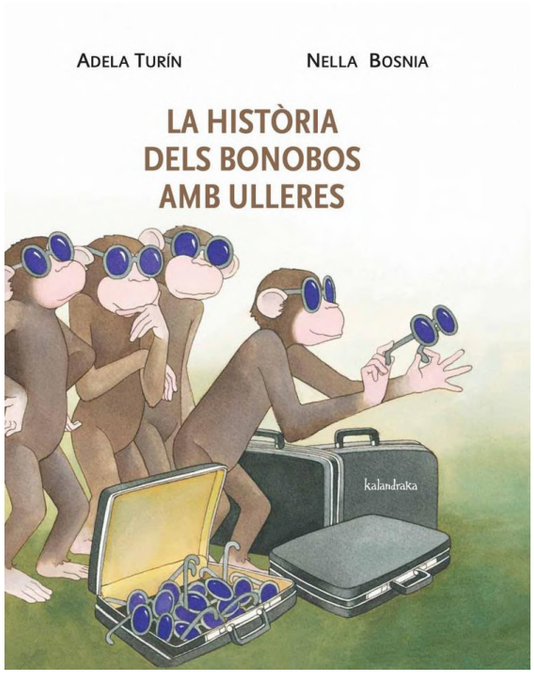

La història dels bonobos amb ulleres

Adela Turín

Bonobos i bonobes tenien un estatus molt diferent dins el manglar a on vivien tots junts. Ells menjaven allò que elles recol·lectaven; també viatjaven, aprenien i es modernitzaven, però no permetien que elles poguessin evolucionar i es burlaven del seu aspecte.

Fartes d'aquest tracte, les bonobes decideixen canviar el seu destí i se'n van a viure a un altre bosc a on demostraran la seva capacitat de sobreviure, de crear i de transformar la seva nova llar en un lloc bonic i confortable, perfumat i tranquil; tot al contrari de quan vivien amb els bonobos.

Yo, Jane

Patrick McDonnell

Aquesta biografia il·lustrada mostra com una nena anomenada Jane, que estimava explorar el pati de darrere amb la seva joguina de ximpanzé farcit anomenat Jubilee, va créixer per aconseguir el seu somni de viure a l'Àfrica i observar la vida silvestre.

Sempre t'estimaré

Robert N. Munsch

És una història d'amor entre un fill i la seva mare, un amor incondicional que es va transmetent al llarg de tota una vida i que diu així: «Sempre t'estimaré, sempre tendràs el meu amor. Mentre jo sigui amb tu, sempre seràs el meu petitó.» El nadó creix, és adolescent, madura, esdevé pare, i lògicament i com és llei de vida, la mare va envellint de mica en mica fins que emmalalteix i llavors és el fill qui li canta la mateixa cançó mentre la mare es va apagant; l'amor i l'estima que senten l'un per l'altre són recíprocs i molt intensos. A partir d'aquí la història torna a començar, i ara és el fill qui agafa en braços la seva filla acabada de néixer i mentre la bressola li canta: «Sempre t'estimaré, sempre tendràs el meu amor. Mentre jo sigui amb tu, sempre seràs la meva petitona.» I així és com aquest amor va passant de generació en generació..

Vídeo: https://www.youtube.com/watch?v=Nd93XtAVjLk

Las estrellas rebotonas

Cuentos para antes de despertar

Hi havia un munt d'estels als quals no els agradava gens la vida que portaven. Estaven farts d'estar fixos sense poder moure's, solament titil·lant de tant en tant, cansats que només se'n pogués escapolir un per Nadal, cansats que només poguessin sortir de nit. Estaven morts d'avorriment. Eren estrelles que es rebotaven.

PDF: https://www.scribd.com/doc/106846348/las-estrellas-rebotonas

Datruelo

Cuentos para antes de despertar

Hi havia una vegada unes persones que tenien una greu malaltia: odiar allò diferent.

PDF: https://www.scribd.com/document/93871783/datruelo-cuentosparaantesdedespertar2

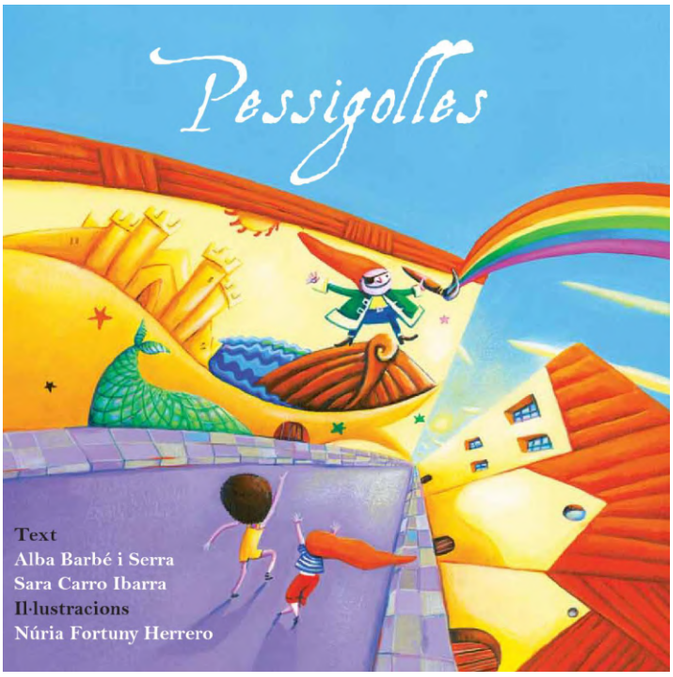

Pessigolles

Alba Barbé i Serra, Sara Carro Ibarra

La sexualitat ens acompanya, des de ben petites, per les diferents etapes de la nostra vida. És una font d'aprenentatge i un camp replet d'experiències molt valuoses per al nostre coneixement. Tot i que a voltes ens pot ser difícil parlar amb les criatures de la seva sexualitat, els seus desitjos i les seves fantasies, contribueix a un desenvolupament saludable i integral. Com a persones adultes, és important promoure una lliure recerca i experimentació amb el cos, i ampliar l'imaginari entorn de la sexualitat

Conte complet: https://issuu.com/edbellaterra/docs/pesigolles

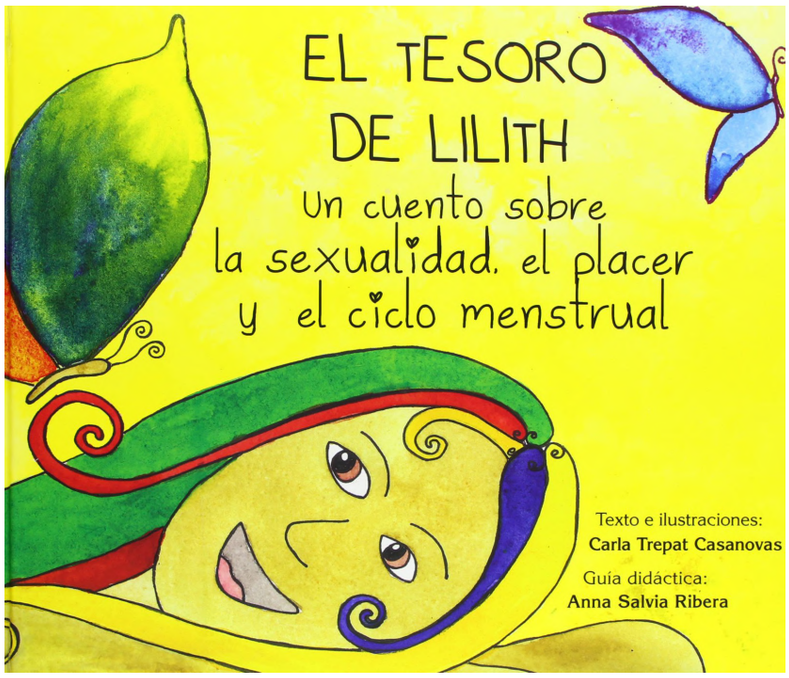

El tesoro de Lilith

Carla Trepat Casanovas

Aquest conte és perquè les nenes coneguin des de ben petites el gran tresor que són. És perquè les noies descobreixin les papallones que porten dins. És perquè les dones es reconciliïn amb la seva sexualitat i s'enamorin de la gran meravella que és el seu cicle menstrual. I és perquè tots els nens, nois i homes coneguin i aprenguin a acompanyar i a estimar la sexualitat femenina.

Monstruo rosa

Olga de Dios Ruiz

Monstruo rosa és un conte sobre el valor de la diferència. Una història per entendre la diversitat com a element enriquidor de la nostra societat, Monstruo rosa és un crit de llibertat.

Actividades para complementar la lectura: http://olgadedios.es/obra/monstruo-rosa/

Bienvenido a la familia

Mary Hoffman i Ros Asquith

Aquest llibre il·lustrat explora les diferents maneres en què un bebè o un nen poden arribar a una família: part natural, adopció, família d'acolliment, així com els diferents tipus de família; monoparentals, pares del mateix sexe, etc. Es tracta d'un llibre d'informació únic, amb un missatge important i positiu: cada família és diferent i cada família és igualment vàlida i especial, no importa com o quan arriben a la família els nens, l'essencial és que se sentin feliços en ella!

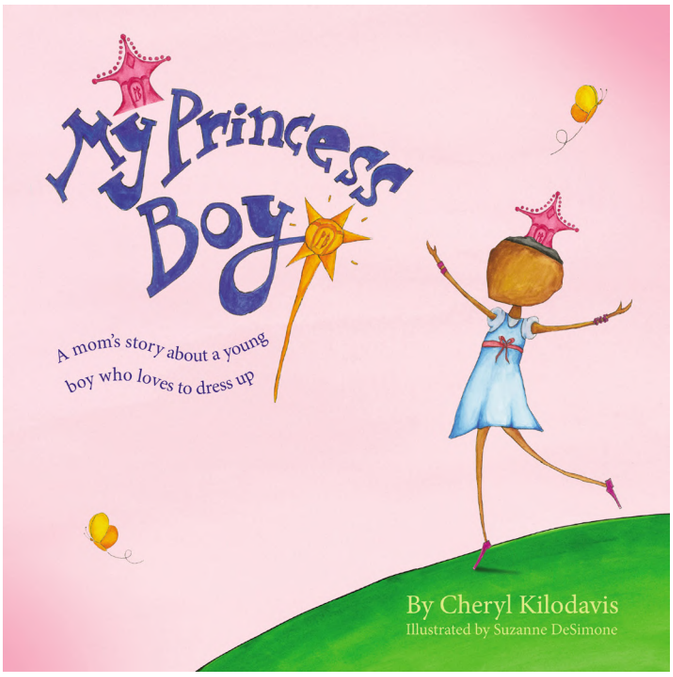

El meu fill princesa

Cheryl Kilodavis

El meu fill princesa és un conte il·lustrat basat en fets reals, que parla de l'acceptació. Escrit amb ànim d'oferir als nins i als adults una eina per parlar de l'amistat incondicional.

L'autora explica que el va escriure donat que no volia que es ficassin amb el seu fill, o que el rebutjassin, pel fet d'anar a escola amb un vestit de nina. Ateses les conseqüències inimaginables que es deriven de l'assetjament escolar, el fet de parlar sobre l'acceptació pot ajudar a encarar aspectes bàsics com ara la compassió, qualitat que demana un esforç, atenció i compromís. La compassió que dedicam els uns als altres i el món sencer depèn d'uns i d'altres. Quan interrelacionam, celebrem la persona extraordinària que tots tenim a dins.

¡Estela, grita muy fuerte!

Isabel Olid i Martina Vanda

És un conte bellíssim i valent. Una història commovedora a la qual Estela, una nena tímida i amorosa, transforma el seu caràcter a partir del truc que li ha ensenyat Conchita, la seva mestra: «Quan algú vulgui fer-te mal, Estela, crida molt fort!» I gràcies a aquest fantàstic consell, Estela obté la valentia per afrontar-se al seu oncle Anselmo, qui últimament li fa coses que a ella no li agraden gens.

Estic trist, els meus pares se separen

Laura Klamburg Bonhome

Acceptar el divorci dels seus pares és una tasca difícil per als nens de qualsevol edat. La incredulitat, la culpa, la pèrdua, la tristesa, l'abandó, l'enuig, el desconcert, la por, la solitud, són sentiments que afloren en el seu interior, amb els quals els resulta difícil bregar i que, tanmateix, hauran d'enfrontar en el llarg camí cap a l'acceptació de la nova situació, que els durà a formar part d'una família molt diferent de la que ha estat la seva fins ara. Arribat el moment, rodejar els infants d'un ambient propici perquè puguin expressar les seves inquietuds i temors, donar-los respostes adequades a totes les preguntes, mostrar-los afecte i comprensió, es revelen com els mitjans idonis perquè puguin superar de manera saludable la ruptura de la relació dels seus pares i perquè, fins i tot, surtin reforçats d'aquesta experiència traumàtica.

Minty 1. Diguin el que diguin

Gemma Lienas

Històries divertides i màgiques en què Minty la Fada, amb els seus poders, ajudarà els nens a aconseguir les eines per controlar i dirigir les pròpies emocions. I així adaptar-se a les situacions quotidianes.

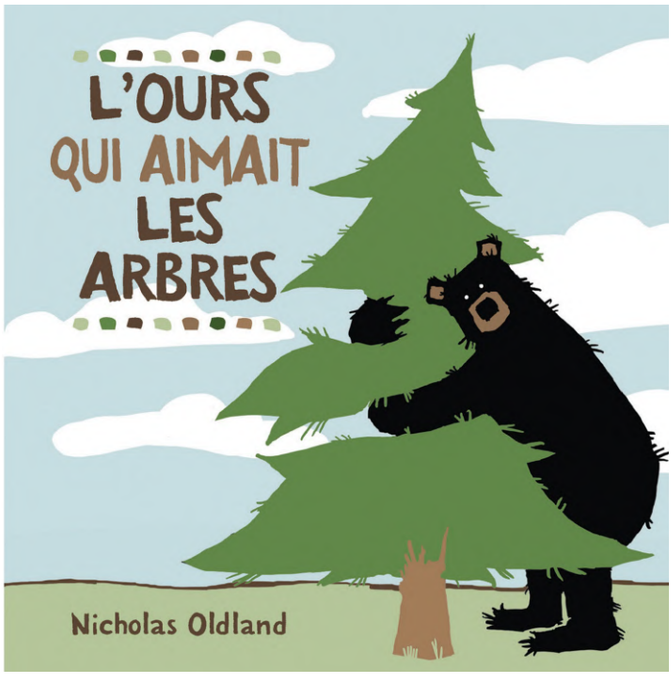

L'ós que abraçava els arbres

Nicholas Oldland

L'ós és el protagonista del conte. Li agrada abraçar tot el que es troba pel bosc, principalment els arbres. Però, un dia, es va trobar sorprès en veure un llenyataire a punt de tirar a baix un arbre. En aquest moment se li va plantejar un dilema: a qui abraçar? Què fer? L'ós va solucionar el problema al qual s'enfrontava fent servir el poder de les abraçades.

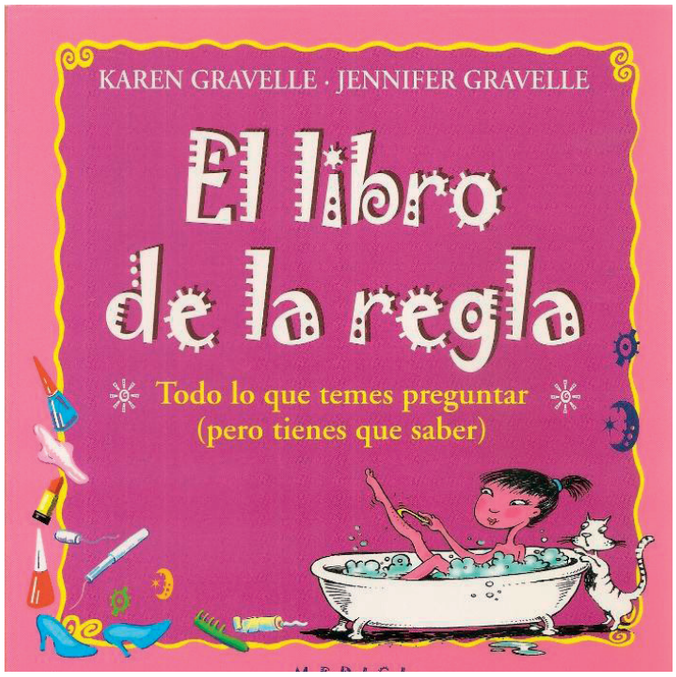

El libro de la regla

Karen Gravelle

Una guia pràctica i realista que respon a qualsevol dubte que puguin tenir les adolescents sobre la regla, des de què és i què se sent, fins a com triar compeses i tampons, sense oblidar de com parlar del tema amb els pares.

La mochila rosa

María Gutiérrez

Álex és un nen de vuit anys que sent que és una nena. Davant les burles del seu germà i companys es refugia al món de fantasia que li proporciona la seva motxilla rosa, però un esdeveniment inesperat i un nou amic l'ajudaran a aconseguir el respecte i el reconeixement dels altres.

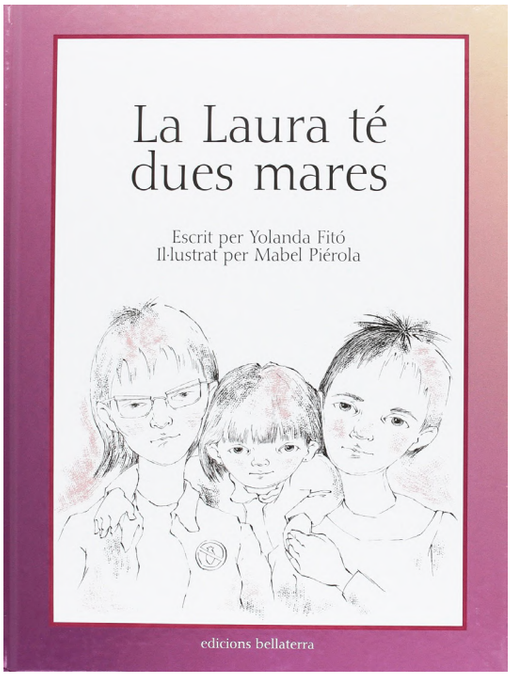

La Laura té dues mares

Yolanda Fitó

Totes les persones som iguals i a la vegada diferents, i, a les famílies, els passa el mateix. N'hi ha de formades per un pare i una mare, d'altres estan formades per dos pares o dues mares i n'hi ha també de formades per un pare o per una mare i els seus fills.

N'hi ha d'extenses, tres generacions reunides sota un mateix sostre, i n'hi ha de nombroses, amb molts germans. També hi ha famílies adoptives i llars d'acollida.

Aquest llibre mostra la varietat de situacions familiars en què els nens i les nenes viuen i creixen, i és un recurs pedagògic en favor de la diversitat i la convivència.

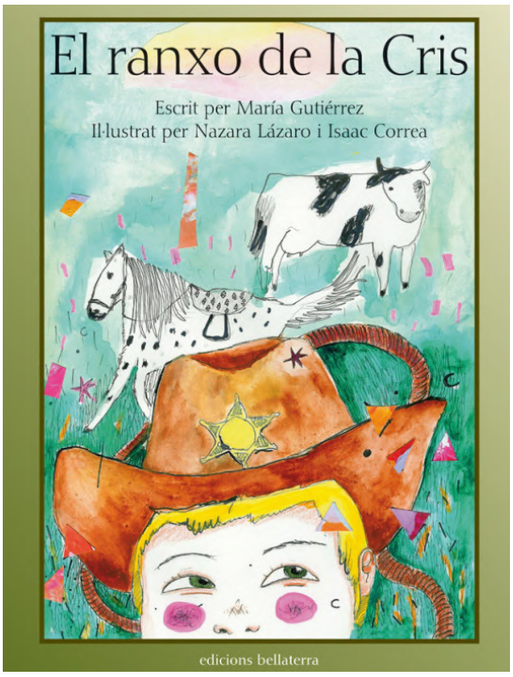

El ranxo de la Cris

María Gutiérrez

La Cris és una nena de quatre anys que pensa que de gran serà un home com el seu papa. Prefereix els jocs i les disfresses masculines, i gaudeix imaginant que tendrà un ranxo al Far West amb vaques i cavalls. Els seus pares, amoïnats, busquen informació i respostes que els tranquil·litzin.

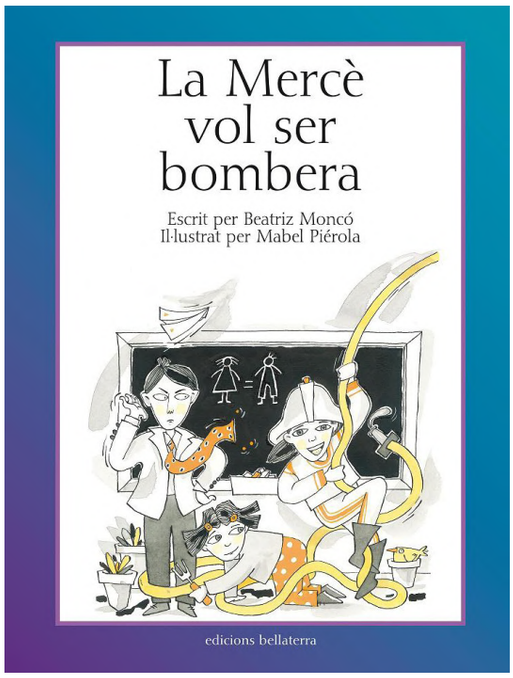

La Mercè vol ser bombera

Mabel Piérola

Ensenyam i aprenem a ser homes i a ser dones, a ser iguals i a ser diferents, i al mateix temps transmetem i configuram les nostres fílies i les nostres fòbies.

La igualtat entre els gèneres no és només una qüestió ètica i cívica, sinó una imperiosa necessitat en les nostres vides i les nostres societats, és una exigència humana.

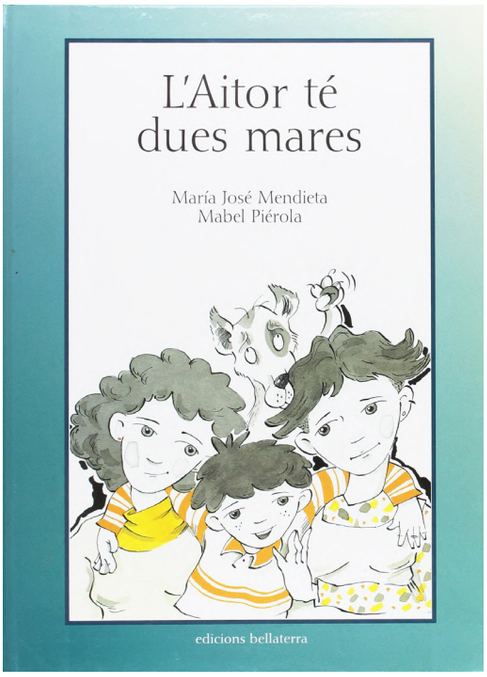

Aitor té dues mares

María José Mendieta

La violència verbal o física, el rebuig i la discriminació no són cap novetat a les aules ni als patis de les escoles, però han calgut notícies sobre suïcidis i denúncies de mares i pares perquè allò que abans es considerava «normal» ara es vegi com un problema que cal resoldre. Aitor, el protagonista del conte, és víctima d'aquesta violència escolar perquè la seva família és diferent de les altres.

Bibliografia

https://www.expoknews.com/10-cuentos-para-que-los-ninos-aprendan-sobre-equidad-de-genero/

https://aventuradiminuta.blogspot.com.es/2012/11/cuentos-sobre-la-igualdad-de-genero.html

http://cosquillitasenlapanza2011.blogspot.com.es/2012/03/cuentos-para-la-igualdad-de-genero.html

https://www.actualidadliteratura.com/cuentos-para-trabajar-la-igualdad-de-genero/

https://cuentosparadormir.com/valores/cuentos-de-igualdad

https://lasonrisaesgratis.wordpress.com/2011/01/02/trompetita-una-elefantita-de-mucho-peso/

http://smallandnice.com/2016/02/02/vet-aqui-dues-vegades-segona-oportunitat-als-contes-sempre-erase-dos-veces-segunda-oportunidad-los-cuentos-siempre/

http://latiendacomprometida.com/infantil/506-frida-kahlo-para-ninas-y-ninos.html

http://blocs.xtec.cat/bibliotecajuditsendragarcia/bibliopati/contes-dels-dijous/rinxols-dos/

http://criatures.ara.cat/blogs/aprenent-a-ser-mare/Llibres-infantils-cos_6_1624097575.html

https://www.goodreads.com/book/show/30779188-yo-jane

http://critiquesliteraries.blogspot.com.es/2014/05/sempre-testimare.html

https://eltesorodelilith.com/el-cuento/

http://www.editorialjuventud.es/4073.html

http://silviacantos.blogspot.com.es/2015/03/ressenya-el-meu-fill-princesa.html

https://www.todostuslibros.com/libros/estic-trist-els-meus-pares-se-separen_978-84-7290-551-1

https://olelibros.com/comprar-libros/libro/minty-1-diguin-el-que-diguin/

http://vetaquiqueunavegada.blogspot.com.es/2013/04/los-que-abracava-els-arbres.html

http://www.crianzanatural.com/prod/prod192.html

https://www.libreriacomplices.com/libros/la-mochila-rosa/9788472907218/

https://www.libreriacomplices.com/libros/la-laura-te-dues-mares/9788472907324/

https://www.libreriacomplices.com/libros/el-ranxo-de-la-cris/9788472907201/

http://www.ultimacomic.es/la-merce-vol-ser-bombera-isbn-9788472904460.htm

PROFESSORAT

La Igualtat en joc

Ajuntament d'Inca

GOIB CONSELLER TREBALL, COMERÇ I INDÚSTRIA
SERVEI OCUPACIÓ ILLES BALEARS

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL
SERVICIO PÚBLICO DE EMPLEO ESTATAL

Unión Europea
Fondo Social Europeo
Europa invierte en tu futuro

ESTRATEGIA DE EMPRENDIMIENTO Y EMPLEO JOVEN
garantía juvenil